

نگاهی بر کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» نوشته غلامرضا رشید یاسمی

ایمیل:

ali.babazadeh12@gmail.com

وبسایتی:

محقق و شووینیسیم پژوه

چکیده:

کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» نوشته غلامرضا رشید یاسمی است، که آن را در سال ۱۳۱۶ به درخواست وزارت فرهنگ ایران به رشته تحریر درآورده است. موضوع کتاب چنانکه از عنوان آن پیداست، به تاریخ و مسائل تباری و نژادی قوم کرد مربوط می‌گردد. در زمان سلطنت رضاشاه دستگاه فرهنگی حکومت بر اساس یک تمایل شدید و مرموز، غلامرضا رشیدیاسمی، مردوخ کردستانی و ولادیمیر مینورسکی را مأمور تدوین تاریخ کرد و تعیین منشأ نژادی و اثبات ایرانی بودن این قوم نمود. نگارنده در مطالعات خود به نکته فاع کننده‌ای در باره علل این اشتیاق برنخورده است. به عنوان یک احتمال عمده می‌توان معتقد بود این تمایل شدید حکومت نژادگرا و آریایی باز پهلوی برای اثبات هم‌ریشگی نژادی برخی اقوام ساکن در ایران با فارس‌زبانان، ریشه در علاقه این حکومت برای یارگیری از اقوام غیر ترک ایرانی، جهت طرح ادعای غلبه جمعیتی مردم فارس‌زبان و بردارن نژادی آنها در مقابل جمعیت ترک بوده است. شاید غرض آینده‌نگرانه‌ای برای طرح دعاوی ارضی نسبت به اراضی کُردنشین کشورهای همسایه هم در این اشتیاق دخیل بوده باشد. دعوی ارضی نسبت به سرزمین‌های کُردنشین عثمانی در ادعای استرداد ارضی تسلیم شده به کنفرانس صلح پاریس از طرف هیئت ایرانی در مارس ۱۹۱۹ و تأکید بر ایرانی‌نژاد و ایرانی‌زبان بودن این قوم شاهد دیگری است، که این گمان را تقویت می‌کند.

نویسندگان سه گانه مذکور به عنوان مؤلفانی پروژه‌کار در قبال دریافت اجرت، اسناد و امکانات تحقیق به تدوین تاریخ کرد بر اساس اصول و معیارهای تعیین شده از طرف حکومت پهلوی پرداخته و تاریخی مشوش و مجعول برای قوم مذکور ساختند. اساس کار در تدوین این تاریخ بر اثبات ایرانی بودن افراد بر اساس تعریف خاص نخبگان حکومت از مفهوم ایرانی بودن، اثبات آریایی بودن کرد و اشتراک نژادی کرد و فارس، اثبات حضور کرد در همه جای فلات ایران، ادغام کرد در جامعه آریایی و فارسی، زیر مجموعه فارسی قرار دادن زبان کُردی، منتسب ساختن برخی سلسله‌های پادشاهی ایران به افراد و در نهایت منتسب ساختن کرد به سلسله یا تمدن ماد استوار بود. تألیف کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» در شرایط خلأ فرهنگی و فقدان آثار مکتوب در موضوع مذکور به انجام رسید و مطالب این کتاب با وجود معایب و اغلاط بسیار، در سایه تبلیغ و پیرایه‌بندی دیگران قبول عام یافت.

متأسفانه در سایه سوء استفاده مسئولان فرهنگی حکومت پهلوی از موقعیت خاص تاریخی و خلأ فرهنگی برای تدوین آثار مکتوب بر اساس اصول و علائق آریایی‌محور و فارسی‌محور خود و تلاش‌های بعدی دستگاه‌های فرهنگی این حکومت در جهت به کرسی نشاندن تاریخ‌های دست‌ساز و مجعول خود و استمرار این رویه در دوران بعد از انقلاب اسلامی، این قبیل نوشته‌های غیر علمی و غیر مستند در جایگاه کتب مرجع نشست و ساختار فکری و نگرشی جامعه روشنفکری و دانشگاهی ایران را شکل داده و به منابعی برای تدوین کتب بعدی در موضوع خود بدل شدند.

کلمات کلیدی: کرد، ایران، نژاد، آریایی، ماد، ساسانیان، کردستان

استناد (آیا):

بابازاده اورموی، ع. نگاهی بر کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» نوشته غلامرضا رشید یاسمی. ارومیه: فصلنامه تخصصی "مطالعات تاریخ آذربایجان و ترک" - جلد ۰۱، شماره ۰۴، تابستان ۱۴۰۳. ۸۶۹۰-۳۰۴۱ شابا

A Look at the Book "Kurd and His Racial and Historical Connection" Written by Gholamreza Rashid Yasmi

Ali Babazadeh Urmavy

Email:

ali.babazadeh12@gmail.com

Affiliation:

Researcher and chauvinism-
researcher

Abstract:

The book "Kurd and His Racial and Historical Connection" is written by Gholamreza Rashid Yasmi, who wrote it in 1316 at the request of the Ministry of Culture of Iran. As the title suggests, the subject of the book is related to the history and issues of descent and race of the Kurdish people. During the reign of Reza Shah, the cultural apparatus of the government, based on a strong and mysterious desire, commissioned Gholamreza Rashid Yasmi, Mardukh Kurdestani and Vladimir Minorski to compile the history and determine the racial origin and prove the Iranian-ness of this people. In his studies, the author has not come across a convincing point about the causes of this desire. As a major possibility, it can be believed that this strong desire of the racist and Aryanist Pahlavi government to prove the racial identity of some ethnic groups living in Iran with the Persian speakers is the root of this government's interest in recruiting non-Turkish Iranian ethnic groups to plan. It has been claimed that the population of Persian-speaking people and their ethnic brothers is superior to the Turkish population. Perhaps a forward-looking purpose to raise land claims against the Kurdish lands of neighboring countries was also involved in this desire. The land claim against the Ottoman Kurdish lands in the declaration of land restitution submitted to the Paris Peace Conference by the Iranian delegation in March 1919 and the emphasis on the Iranian-race and Iranian-language of this people is another evidence, which strengthens this suspicion.

As the authors of the three mentioned projects, in exchange for receiving wages, documents and research facilities, the authors compiled Kurdish history based on the principles and criteria set by the Pahlavi government and created a confused and fake history for the said people. The basis of the work in compiling this history is to prove that Kurds are Iranian based on the special definition of the government elites of the concept of being Iranian, to prove that Kurds are Aryans and the racial commonality of Kurds and Persians, to prove the presence of Kurds everywhere on the Iranian plateau, to integrate Kurds into Aryan and Persian society. Putting the Kurdish language under the Persian group, attributing some dynasties of the kingdom of Iran to the Ekrads, and finally attributing the Kurds to the Median dynasty or civilization was based. The writing of the book "Kurd and His Racial and Historical Connection" was completed in the conditions of cultural vacuum and lack of written works on the mentioned subject, and the contents of this book, despite many flaws and errors, were widely accepted in the shadow of propaganda and editing by others.

Unfortunately, in the shadow of the Pahlavi government's cultural authorities' abuse of the special historical situation and cultural vacuum to compile written works based on their Aryan-oriented and Persian-oriented principles and interests, and the subsequent efforts of the cultural institutions of this government to put history on the throne self-made and artificial works and the continuation of this practice in the era after the Islamic Revolution, such non-scientific and non-documented writings sit in the place of reference books and have shaped the intellectual and attitudinal structure of the intellectual and academic society of Iran and become sources. They became their subject for the compilation of subsequent books.

Key words: Kurdish, Iran, race, Aryan, Medes, Sassanians, Kurdistan

CITATION (APA):

Babazadeh Urmavy, A. A Look at the Book "Kurd and His Racial and Historical Connection"
Written by Gholamreza Rashid Yasmi. Urmia: "Studies on Azerbaijan and Turk's history"
Specialized Journal, year 01, number 04, Summer 2024, ISSN: 3041-8690.

Əli Babazadə Urməvi

E-poçt:

ali.babazadeh12@gmail.com

Məsubiyyət:

Tədqiqatçı və şovinizm-
tədqiqatçı

Qulamrza Rəşid Yasminin yazdığı "Kürd və onun irqi-tarixi davamlılığı" kitabına baxış

Xülasə:

"Kürd və onun irqi-tarixi davamlılığı" kitabı 1316-cı ildə İran Mədəniyyət Nazirliyinin sifarişli ilə Qulamrza Rəşid Yasmi tərəfindən yazılmışdır. Adından da göründüyü kimi, kitabın mövzusu kürd xalqının tarixi, soy və irq məsələləri ilə bağlıdır. Rza şah dövründə hökumətin mədəni aparatı güclü və müəmmal bir istək əsasında Qulamrza Rəşid Yasmi, Mərdux Kurdestani və Vladimir Minorskiyə tarixi tərtib etməyi, irqi mənşəyini müəyyən etməyi və bu xalqın iranlılığını sübut etməyi tapşırırdı. Müəllif araşdırmalarında bu istəyin səbəbləri ilə bağlı inandırıcı bir məqama rast gəlməmişdir. Böyük ehtimal kimi, irqçi və arianist Pəhləvi hökumətinin İranda yaşayan bəzi etnik qrupların farsdillilərlə irqi kimliyini sübut etmək üçün türk olmayan iranlı etnikləri öz sıralarına cəlb etmək marağının kökündə dayandığına inanmaq olar. Qrupların planlaşdırılması Farsdillilərin və onların etnik qardaşlarının əhalisinin türk əhalisindən üstün olduğu iddia edilmişdir. Ola bilsin ki, bu arzuda qonşu ölkələrin kürd torpaqlarına qarşı torpaq iddiaları qaldırmaq kimi perspektivli bir məqsəd də var idi. İran nümayəndə heyətinin 1919-cu ilin martında Paris Sülh Konfransına təqdim etdiyi torpaqların geri qaytarılması bəyannaməsində Osmanlı kürd torpaqlarına qarşı torpaq iddiası və bu xalqın iranlı və irandilli olmasının vurğulanması da bu şübhəni gücləndirən bir dəlildir.

Adı çəkilən üç layihənin müəllifi olaraq əmək haqqı, sənəd və tədqiqat imkanları müqabilində Pəhləvi hökumətinin qoyduğu prinsip və meyarlar əsasında kürd tarixini tərtib edən müəlliflər sözügedən insanlar üçün saxta tarix yaratmışlar. Bu tarixin tərtibində işin əsasını hökumət elitasının iranlılıq anlayışına verdiyi xüsusi tərifə əsaslanaraq Ekdradın iranlı olduğunu sübut etmək, kürdlərin ari olduğunu və kürdlərlə farsların irqi ümumiliyini sübut etmək, İran yaylasının hər yerində kürdlərin olması, kürdlərin ari və fars cəmiyyətinə inteqrasiyası, kürd dilinin fars qrupuna daxil edilməsi, İran krallığının bəzi sülalələrinin Ekdradlara aid edilməsi və nəhayət, kürdlərin Midiya xanədanlığına və ya sivilizasiyasına aid edilməsi əsaslanırdı. "Kürd və onun irqi-tarixi davamlılığı" kitabının yazılması mədəni boşluq və qeyd olunan mövzuda yazılı əsərlərin olmaması şəraitində başa çatdırılmış və bu kitabın məzmunu bir çox nöqsan və xətalara baxmayaraq, ictimaiyyətdə geniş şəkildə qəbul edilmişdir.

Təəssüf ki, Pəhləvi hökumətinin mədəniyyət orqanlarının xüsusi tarixi vəziyyətdən və mədəni boşluqdan sui-istifadə edərək öz ari və fars yönümlü prinsip və maraqları əsasında yazılı əsərlər tərtib etməsi və bu hökumətin mədəniyyət müəssisələrinin sonrakı söyləri kölgəsində tarixi taxt-taca çıxarmaq üçün öz istehsalı və süni əsərlər və bu təcrübənin İslam İnkilabından sonrakı dövrdə də davam etdirilməsi, bu cür qeyri-elmi və sənədsiz yazılar istinad kitablarının yerində oturub, fikri və münasibət quruluşunu formalaşdırmışdır. Kitab İranın intellektual və akademik cəmiyyətinin mənbəyinə çevrilir və sonrakı kitabların tərtibi üçün onların mövzusunda çevrilir.

Açar sözlər: Kürd, İran, irq, Ari, Midiya, Sasani, Kürdüstan

CITATION (APA):

Babazadə Urməvi, Ə. Qulamrza Rəşid Yasminin yazdığı "Kürd və onun irqi-tarixi davamlılığı" kitabına baxış. Urmiya: "Azərbaycan və Türk tarixi araşdırmalar" İxtisaslaşdırılmış Jurnal, il 01, nömrə 04, Yay 2024, ISSN: 3041-8690.

Ali Babazade Urmevi

E-posta:

ali.babazadeh12@gmail.com

Üyelik:

Araştırmacı ve şovenizm-
araştırmacı

Gulamrıza Raşid Yasmi'nin Yazdığı "Kürd ve Onun Irki-Tarihi Devamlılığı" Kitabına Bir Bakış

Özet:

"Kürd ve onun irki-tarihi devamlılığı" kitabı, 1316 yılında İran Kültür Bakanlığı'nın isteği üzerine Gulamrıza Raşid Yasmi tarafından yazılmıştır. Adından da anlaşılacağı gibi kitabın konusu Kürt halkının tarihi, soy ve ırk meseleleriyle ilgilidir. Rıza Şah'ın hükümdarlığı sırasında, hükümetin kültürel aygıtı, güçlü ve gizemli bir arzuya dayanarak, Gulamrıza Raşid Yasmi, Mardukh Kurdestani ve Vladimir Minorski'yi tarihi derlemek, ırksal kökenini belirlemek ve bu halkın İranlılığını kanıtlamakla görevlendirdi. Yazar, çalışmalarında bu arzunun nedenleri konusunda ikna edici bir noktaya rastlamamıştır. Büyük bir olasılık olarak, ırkçı ve Aryanist Pehlevi hükümetinin, İran'da yaşayan bazı etnik grupların Farsça konuşanlarla ırksal kimliğini kanıtlamaya yönelik bu güçlü arzusunun, bu hükümetin Türk olmayan İran etnik gruplarını askere alma konusundaki ilgisinin kökeni olduğuna inanılabilir. Grup planlaması Farsça konuşan halkların ve onların etnik kardeşlerinin nüfusunun Türk nüfusundan üstün olduğu iddia edildi. Bu arzunun içinde belki de ileriye dönük olarak komşu ülkelerin Kürt topraklarına yönelik toprak iddialarını gündeme getirme amacı da vardı. İran heyetinin Mart 1919'da Paris Barış Konferansı'na sunduğu toprak iadesi beyanında Osmanlı Kürt topraklarına karşı toprak iddiası ve bu halkın İran ırkına ve İran diline vurgu yapılması bu şüpheyi güçlendiren bir başka delildir.

Adı geçen üç projenin yazarları olarak yazarlar, aldıkları maaş, belge ve araştırma olanakları karşılığında Pehlevi hükümetinin belirlediği ilke ve kriterlere göre Kürt tarihini derleyerek adı geçen halk için karışık ve sahte bir tarih yarattılar. Bu tarihin derlenmesindeki çalışmanın temeli, hükümet elitlerinin İranlılık kavramının özel tanımından yola çıkarak Akrad'ın İranlı olduğunu kanıtlamak, Kürtlerin Aryan olduğunu ve Kürtlerle Farısların ırksal ortaklığını kanıtlamak, Kürtlerin İran platosunun her yerinde bulunması, Kürtlerin Aryan ve Fars toplumuna entegre edilmesi, Kürt dilinin Fars grubuna dahil edilmesi, İran krallığının bazı hanedanlarının Ekradlara atfedilmesi ve son olarak Kürtlerin Medyan hanedanına veya medeniyetine atfedilmesi dayanıyordu. "Kürt ve ırksal ve tarihi devamlılığı" kitabının yazımı, kültürel boşluk ve söz konusu konuda yazılı eserlerin bulunmaması koşullarında tamamlanmış ve bu kitabın içeriği, birçok kusur ve hataya rağmen, geniş çapta kabul görmüştür.

Ne yazık ki, Pehlevi hükümetinin kültür otoritelerinin özel tarihi durumu ve kültürel boşluğu kötüye kullanarak Aryan odaklı ve Fars odaklı ilke ve ilgi alanlarına dayalı yazılı eserler derlemesi ve bu hükümetin kültür kurumlarının müteakip çabaları gölgesinde tarihin kendi kendine yapılan ve yapay eserlerle tahtına oturtulması ve bu uygulamanın İslam Devrimi sonrasındaki dönemde de devam etmesi, bu tür bilimsel olmayan ve belgelenmemiş yazıların referans kitaplarının yerini alması, entelektüel ve tutumsal yapıyı şekillendirmiştir. Kitap İran'ın entelektüel ve akademik toplumunun kaynakları haline geldi ve sonraki kitapların derlenmesine konu oldu.

Anahtar Kelimeler: Kürt, İran, ırk, Aryan, Medler, Sasaniler, Kürdistan

CITATION (APA):

Babazade Urmevi, A. Gulamrıza Raşid Yasmi'nin Yazdığı "Kürd ve Onun Irki-Tarihi Devamlılığı" Kitabına Bir Bakış. Urmiye: Üç Aylık "Azerbaycan ve Türkiye Tarihi Üzerine Araştırmalar" Uzmanlık Dergi, yıl 01, sayı 04, Yaz 2024, ISSN: 3041-8690.

مقدمه

غلامرضا رشید یاسمی کتابی با عنوان «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» دارد. وی این کتاب را در اجرای قرارداد خود با وزارت معارف برای تألیف کتابی در موضوع روشن کردن تاریخ کرد و اثبات اصالت ایرانی کرد به رشته تحریر درآورده است. در حوالی سال ۱۳۱۶ شمسی جنب و جوش عجیبی برای تألیف آثاری در باره تاریخ کرد و تعیین سرمنشأ زبانی و نژادی این قوم در میان دولتیان ایرانی پدید می‌آید و حاصل این تحرک به تصویب نامه هیئت وزیران جهت ارجاع مأموریت تألیف و تدوین تاریخ مذکور در سه جلد به ولادیمیر مینورسکی، رشید یاسمی و مردوخ کردستانی ختم می‌گردد. از طرف دیگر قراردادی بین وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه و غلامرضا رشید یاسمی در ۱۳۱۶/۵/۵ منعقد می‌گردد، که به موجب آن یاسمی متعهد می‌شود ظرف یک سال کتابی در موضوع مورد اشاره تألیف کرده و برای چاپ به وزارت معارف تقدیم نماید. دولت نیز متعهد می‌گردد در قبال این کار ۱۶۰۰۰ ریال در دو قسط به عنوان اجرت به یاسمی پرداخت نموده و حتی الامکان وسایل ممکن از قبیل منابع، نقشه و دیگر ملزومات را تأمین نماید.

در پی این قرارداد یاسمی کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخ او» را با هدف تأمین نظر دولت و رعایت حدودی تعیینی وزارت معارف تألیف می‌کند و کتاب مذکور از طرف دولت به چاپ می‌رسد. کتاب مذکور بر پایه روش عمومی نویسندگان ایرانی در آن زمان تدوین شده و اشکالات متعددی در آن جلب نظر می‌کند. تحلیل کامل این کتاب محتاج مجال وسیع‌تر و البته دانش تاریخی مشروح‌تری است و نگارنده قصد دارد در این مقال برخی نابه‌سامانی‌های آشکار آن را بر پایه توان خود گوشزد نماید.

تأمل در کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» مشکلات بسیار یک نویسنده مطیع و پروژه‌کار را بر ملا می‌سازد و نشان می‌دهد یاسمی به طمع منافع مادی و معنوی قدم در میدانی گذارده که دانش و تجربیات قبلی او دستمایه خوبی برای قلم زدن در آن حوزه نبوده و کتاب تألیفی او اثری مشحون از آشفتگی‌ها، نابه‌سامانی‌ها، تناقض‌ها، دروغ‌ها، حقیقت‌پوشانی‌ها و استنتاجات غلط از آب درآمده است. نقد و تحلیل کار یاسمی در این کتاب، محتاج کتابی دیگر در همان عرض و طول است و طبعاً این مقاله گنجایش پرداختن به همه مشکلات موجود در کتاب مذکور را ندارد. از طرف دیگر کتاب‌هایی از نوع «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» بی‌شبهت به حکایت مشهور مردی نیست، که میخی در زمین کوبید و گفت: اینجا مرکز جهان است، اگر باور ندارید؛ بروید و اندازه بگیرید. ادعاهای بی‌بنیاد، نتیجه‌گیری‌های مغایر با نص شواهد و اسناد، وجود اغلاط تاریخی، پرشماری ادعاهای فاقد منبع و مرجع، طرح مطالب متناقض و مغایر با یکدیگر، استفاده گزینشی از منابع، اختراع قواعد خودساخته و مشکلات بسیار دیگری از این دست شرایط دشواری برای خواننده و منتقد پدید آورده و شاقی کار نقد این کتاب را تا حد اندازه گرفتن جهان در حکایت مورد اشاره بالا برده است.

با این وصف امکان اشاره به همه مشکلات کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» و درآوردن همه سنگ‌های انداخته شده به چاه از جانب یاسمی در این مختصر امکان-پذیر نیست و از سر ناچاری برخی مشکلات و ملاحظات کلی و مهم موجود در کتاب مذکور مورد توجه قرار گرفته است.

شرح حال یاسمی

غلامرضا رشیدیاسمی در سال ۱۲۷۵ شمسی برابر با جمادی‌الثانی ۱۳۱۴ قمری در کرمانشاه متولد شد. خانواده او اهل فضل و هنر بودند و جد مادری اش محمدباقر میرزا خسروی نویسنده داستان «شمس و طغرا» از ادبا و شعرای عصر خود بود. رشید یاسمی پس از طی دوره دبستان در کرمانشاه، برای ادامه تحصیل به تهران آمد و در مدرسه «سن-لویی» دوره دبیرستان را به پایان رسانید و مدتی به عنوان رئیس دبیرستان در زادگاهش خدمت کرد و اندکی بعد به تهران رفت و با همکاری نامدارانی چون مالک-الشعراى بهار، عباس اقبال، سعید نفیسی و برخی دیگر، فعالیت‌های فرهنگی، ادبی و مطبوعاتی خود را آغاز کرد و از محاضر اساتیدی چون میرزاظاهر تنکابنی و ادیب نیشابوری و دیگران بهره گرفت.

یاسمی در تمام مدت زندگی خود، علاوه بر تحقیق و مطالعه به کارهای دولتی نیز اشتغال داشت. او در سال ۱۳۱۲ شمسی به سمت استادی کرسی تاریخ اسلام در دانشکده ادبیات تهران و دانشسرای عالی انتخاب گردید و بعدها هم به عضویت فرهنگستان ایران درآمد و در سال ۱۳۲۲ جزو هیئتی به هند مسافرت کرد. چکامه‌های «ایران و هند» و «خاطرات هند» یادگار این سفر است.

یاسمی در زمره نویسندگان پرکار دوران معاصر قرار داشت و عمر خود را پیوسته به مطالعه و تألیف می‌گذراند. تحقیق و پژوهش در حوزه‌های مختلف و آشنایی با زبان‌های عربی، انگلیسی، فرانسه و خط و زبان پهلوی باعث شد آثار متعددی در موضوعات مختلف از وی بر جای ماند. یاسمی طبع شعری نیز داشت و اشعاری از وی به یادگار مانده است. آثار او افزون از چهل عنوان و بر سه بخش: «تألیفات»، «تصحیح، تحشیه و انتخاب» و «ترجمه» مشتمل است. مقالات او نیز در نشریاتی چون: شفق سرخ، دانشکده، نوبهار هفتگی، ستاره سرخ، مهر و تعلیم و تربیت به چاپ رسیده است.

وی در ۵۵ سالگی در ۱۸ اردیبهشت ۱۳۳۰ دیده از جهان فروبست و در گورستان ظهیرالدوله در بند به خاک سپرده شد.^۱

خطوط کلی اندیشه و مندرجات کتاب "کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او"

۱ - پیروی از تمایلات نژادگرایانه

در سرتاسر کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» عنصر نژادگرایی، بلکه نژادپرستی افراطی به چشم می‌آید و در آن نویسنده مدام پاکی و برتری نژادی آریایی و اقوام هند و اروپایی را مورد اشاره و تأکید قرار می‌دهد. یاسمی در باره نحوه پی بردن خود به «پاک بودن نژاد آریایی» یا مراتب برتری نژادی ایشان توضیحی عرضه نمی‌کند. این تمایلات نژادپرستانه و

خودبرترینانه در مواجهه با کلّ جامعه موسوم به آریایی، اعم از ایرانی و هندی و غیره رخ می‌نمایند و تتمه این قبیل تمایلات شامل حال کرد می‌گردد. جدا از افسانه و بی‌پایه بودن داستان آریایی‌بازی، پاکی نژاد آریایی در برابر لابد ناپاکی نژادهای دیگر قرار می‌گیرد و این نگاه، غیر علمی، غیر انسانی، غیر اسلامی و عمیقاً ابلهانه و نژادپرستانه است. گذشته از این، لفظ آریایی حامل معنی نژادی نیست، بلکه به معنی زبان و فرهنگ گروهی از مردم هند و اروپایی است، که روزگاری در اروپا در مفهوم نژادی به کار رفت و در قرن نوزدهم میلادی در همان معنا به ایران راه پیدا کرد و با وجود کنار رفتن خود این تلقی از واژه آریایی در اروپا، گویا در ایران تا ابد قرار است در معنای نژادی به کار رود.

یاسمی ادعا می‌کند در نوشتار خود سعی دارد قدمی از طریق استوار تاریخی و پیروی از اسناد متین بیرون نگذارد. این ادعا دیری نمی‌پاید و در سایه دخیل گشتن تمایلات قومی، نوشته وی رنگ نژادگرایی و خودستایی جمعی به خود می‌گیرد:

" شرافت و عظمت نژادی کرد بدرجه‌ایست، که اخبار آنان با وجود گذشتن از هزاران پرویزن انتقاد و احتیاط تاریخی، باز آنچه بماند برای فخر و برای جلب محبت کافی است."^۲

نوشتن تاریخ یک قوم یا یک سرزمین به منظور روایت وقایع مربوط به آنها و آشنایی مردمان با گذشته خود، یا گذشته دیگران انجام می‌گیرد. زمانی که تفاخر و میل به اثبات مراتب برتری قوم خود جای روایت مستند و بی‌طرفانه را می‌گیرد، راه برای کج‌مداری در زندگی مردم و کشاکش‌های پایان‌ناپذیر باز می‌شود و بهره‌ای از مسئولیت مشکلات حاصله در سایه این سبک از تاریخ‌نگاری بر گردن مورخ کج‌اندیش و گرفتار مانده در تعلقات قبیله‌ای و نژادی سنگینی می‌کند.

نویسنده بی‌نصیب بودن کتب مربوط به تاریخ کرد، یا سیاحت‌نامه‌های مربوط به نواحی کردنشین از مبنای صحیح را دلیل پرداختن خود به تألیف کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» دانسته و اضافه می‌کند:

"هیچیک را ندیدم که از مبنای صحیحی شروع بحث کرده و نکته اساسی را که در تاریخ قدیم هر طایفه باید منظور باشد؛ یعنی، شرافت نژادی آنان مورد بحث قرار داده‌باشند."^۳

با این بیان نویسنده غرض اصلی خود از نگارش تاریخ قوم کرد را برملا می‌کند و نشان می‌دهد، هدف اصلی او نه روشن ساختن سیر تاریخی حیات این قوم، بلکه اثبات شرافت نژادی آنها؛ یعنی، تعلق ایشان به قوم آریایی بوده‌است. او نوشته‌های ولادیمیر مینورسکی در باره تاریخ و قومیت کرد را از حکم مورد اشاره خود مستثنی می‌کند و بر همین اساس در کتاب خود بارها برای اثبات ادعاهای خود به نوشته‌های او استناد می‌جوید.

۲ - الحاق کرد به اقوام موسوم به آریایی

یاسمی با اصرار و تأکید تمام کرد را به عنوان یکی از شعب قوم آریایی معرفی کرده و معتقد است آنها نیز همراه با موج بزرگ مهاجرت آریایی‌ها در قریب سه هزار سال پیش به ایران آمده و در این سرزمین جا گرفته‌اند. وی در باره این قوم می‌گوید:

"یکی از شعبه‌های مشهور نژاد آریائی، که محققان را در آریائی بودن آنها شکی باقی نیست، کردان هستند، که از زمان باستان نامشان مذکور است، ولی بنظر نیامد که تا حال کسی تاریخی جامع راجع باین قوم نوشته‌باشد، که خالی از هر گونه نظر خصوصی بتوان آن را تلقی کرد. نگارنده این اوراق با اینکه بضاعتی در این فن ندارد و از آنجا که بانتساب باین طایفه مفتخر است؛ سال‌ها در پی فرصت بود، که از نتایج تحقیقات خود و دیگران مجموعه‌ای گرد آورده؛ قدمت این طایفه و نجابت و شرف نژادی آنرا روشن کند." ۴

اعتقاد به «نجابت و شرف نژادی کرد» چیزی در مایه همان «نژاد پاک آریایی» می‌باشد و نشان می‌دهد نویسندگانی با این قبیل گرایش‌ها در تدوین متون تاریخی راه صوابی نخواهند پیمود و در سایه تعلق خاطر بنیان گذاشته شده بر علائق نژادی، در صدد تدوین تاریخی سفارشی و مبتنی بر رشته‌های پیوند ساختگی خواهند آمد. نام گرد در منابع ایرانی خیلی هم قدیم نیست و از حد دوران ساسانی فراتر نمی‌رود. در منابع غیر ایرانی هم نویسندگان ایرانی بر پایه میل تاریخ‌سازی خود کوشیده‌اند برخی نام‌های ذکر شده در منابع یونانی، یا منابع مکشوف در بین‌النهرین را به خاطر شباهت مختصر ظاهری، به کلمه کرد تأویل کنند و یک حضور طولانی و تاریخی برای این قوم در صفحات غربی ایران تعریف کنند.

متصل ساختن کرد به مادی و هخامنشی و اعتقاد به پایداری این قوم بر همان خصیصه‌های به ارث رسیده از زمان هخامنشیان نیز جز تأیید نگرش ساده‌انگانه نویسنده حاصل دیگری ندارد. یاسمی و گروه دوستان و مورخان باستان‌گرای او قادر به خواندن و فهمیدن متون هخامنشی نبودند و در این باره از سر ناچاری اختیار امر و ریش و قیچی قرائت و تفسیر متون هخامنشی را به مستشرقین سپرده، به شاگردی در مکتب آنها پرداختند. زبان مادی نیز زبان شناخته شده‌ای نبود، تا یاسمی بتواند با اطمینان قوم خود را به آنها متصل کند. کسی که بر زبان فارسی دری مسلط باشد، قادر به فهم بخشی از زبان و متون کردی خواهد بود و پی خواهد برد بین این کردی و آن متون منتسب به دوره هخامنشی یا متون پهلوی مناسبتی وجود ندارد. به تعبیر خود یاسمی کردی ترکیبی از عربی و فارسی است. با این اوصاف صادر کردن کردی به زمان هخامنشیان و پیشتر از آن جز دروغ‌بافی و دست انداختن خواننده از سوی یاسمی چیز دیگری نیست.

یاسمی میل دارد از طریق این انتساب، اکراد را در افتخارات ظاهراً پایان‌ناپذیر نژاد آریایی یا ایرانی سهیم سازد. نوشته خود وی هم به قدر کافی رسا بوده و معلوم می‌دارد او رویکردی منفعت‌گرایانه را در این الحاق و انتساب تعقیب می‌کند. او با برجسته ساختن نژاد ایرانی و نشانیدن آن در قلعه افتخار و ادعای گزاف در باره شهادت دادن همه ملل عالم به مراتب شهامت و شجاعت و اصالت آنها، تلاش می‌کند بر پایه این شرافت ادعایی، یا ساخته و پرداخته مستشرقین، جایگاهی برای کرد در این دستگاه شکوه و عظمت ترسیم کند. او معلوم نمی‌کند این الحاق به نژاد مثلاً برتر، موجد چه توفیری در زندگی سیاسی - اجتماعی کرد در

گذشته و بخصوص حال حاضر بوده-است. در نظر وی جدا کردن کرد از اجداد آریایی و پیوند زدن آنها به پدران دیگر، جز دشمنی با این قوم معنای دیگری ندارد:

"چه عداوتی از این بالاتر، که کسی را از فرزندى جمشید و فریدون و زردشت و کورس و داریوش ببرند و به لاسیراب و آنری داپی زیرگوتی یا تیکلات پیلسر و سارگن آشوری، یا صعصعه بن نزار و عمرو بن مزیقیا متصل کنند، که یا از جمله گمنامان روزگارند، یا از زمره اشقیای جهان، یا از طوایف صحراگرد بی خانمان."^۵

پدران پیشنهادی یاسمی برای کرد، یا مانند جمشید و فریدون در زمره افسانه و داستان هستند، یا مانند زرتشت موجودی اسطوره‌ای با ابهامات بسیار در باره زمان و مکان زندگی می‌باشند و یا مانند داریوش و کوروش ساخته دست مورخان غربی و یهودی هستند و منابع ایرانی و اسلامی شخصیتی با نام داریوش را به کل نمی‌شناسند. پدران مورد اشاره مورخان مورد انتقاد یاسمی صرف نظر از درستی یا نادرستی آن، لاقلاً شخصیت‌هایی تاریخی و واقعی هستند و از این نظر بر پدران پیشنهادی یاسمی ارجحیت دارند. اگر یاسمی پدران دسته دوم را به داعیه گمنامی، با صفاتی چون «از اشقیای زمانه بودن» و «صحراگرد بی‌خانمان بودن» می‌نوازد و آنها را صاحب صلاحیت لازم برای پدری کرد نمی‌داند؛ باید توجه داشته‌باشد که داریوش و کوروش قبل از اختراع از سوی مستشرقان، برای مردم و مورخان ایرانی گمنام بوده‌اند و کتیبه منتسب به داریوش احتمالی با حکایت کردن از بریدن گوش و بینی و کندن چشم مخالفان از سوی داریوش، نشان می‌دهد او نیز دست کمی از دیگر اشقیای نداشته و کمابیش صحراگرد هم بوده، چرا که کل یادگار بازمانده از روزگار این ابرانشان‌های مایه افتخار باستان‌گرایان از تخت جمشید و پاسارگاد فراتر نمی‌رود، یادگارهایی که تماماً نشان از بین‌النهرین و یونان دارند و پدران پیشنهادی یاسمی در این زمینه ابتکاری از خود ظاهر نساخته‌اند. اگر پدران مورد اشاره از آن مقدار تمدن مورد ادعای یاسمی و دیگر نوادگان برخوردار می‌داشتند، باید نشانه‌های معماری ایشان سرتاسر فلات ایران را می‌پوشاند و به دو بنای ساخته و پرداخته اقوام بین‌النهرین و یونان منحصر نمی‌ماند.

از نظر یاسمی برخی مورخین از انتساب کرد به اقوامی چون گوتی، کاسی، لولوبی، مانایی و غیره، ضمن تلاش برای اثبات قدمت فوق‌العاده برای کرد؛ غرضی دوگانه را تعقیب می‌کنند:

"بزعم آنان پس از اثبات این قدمت فوق‌العاده برای اکراد دو چیز خود بخود بثبوت میرسد، یکی اینکه کرد بسیار قدیم است؛ دیگر آنکه از نژاد ایرانی نیست، زیرا که آن طوایف مذکور از نژاد آریایی نبوده‌اند."^۶

یاسمی در رد این نظر می‌گوید دلیل خاصی وجود ندارد تا نشان دهد زیستن متوالی و نوبتی طوایف مختلف در یک سرزمین نشانه انتساب قطعی آنان به ریشه واحد است و قطعات کره زمین مکرر از قومی به قومی انتقال یافته‌است. او برای اثبات نظر

خود آسیای صغیر را مثال زده و از حضور قوم هیتی، ایرانی، یونانی، رومی، سلجوقیان و سرانجام آل عثمان سخن به میان می‌آورد و معتقد است هیچ مورّخی نمی‌تواند ثابت کند، که ساکنان جدید اولاد آن اقوام قدیم هستند. از همین رهگذر او نتیجه می‌گیرد: "از وجود اقوامی در سلسله زاگروس نمیتوان نتیجه گرفت، که این طایفه ایرانی نژاد که آنرا کرد می‌خوانند و در آن کوهستان مسکن گزیده‌اند؛ از نسل آن طوائف بآنده هستند."^{۷۱}

مؤلف در مواجهه با این امر یک بازی دو سر برد طراحی می‌کند. او ضمن رد انتساب کرد به اقوام باستانی گوتی، کاسی، لولوبی، مانایی و غیره، دلیل دومی هم عرضه کرده و اقوام مذکور را به ایرانی بودن مفتخر می‌دارد:

"در باب خود آن طوایف قدیم هم مثل لولوبی و کاسی و گوتی و امثال آنها هیچ دلیل تاریخی در دست نیست، که سلب ایرانیّت از آنان بکند، بلکه مطابق آخرین تحقیقات علماء باستان‌شناسی، اکثر انتسابشان باین نژاد قویم مسلم است."^{۸۱}

اگر دلیل خاصی برای رد انتساب طوایف قدیم زاگرس از لولوبی و کاسی و گوتی و امثال آنها به قوم ایرانی در دست نیست، چرا باید خود مؤلف این همه توان و زمان برای نفی انتساب کرد به آن گروه‌های ایرانی صرف کند؟! با این نگاه لابد سکونت آریاییان در فلات ایرانی امری قدیم بوده و کل داستان‌های مربوط به مهاجرت این قوم از سرزمین‌های ناشناس به فلات ایران نادرست بوده است. بخصوص که یاسمی در کتاب خود از حضور آریاییان دیگری مقدّم بر آن دسته از آریایی‌های مهاجر در حدود سه هزار سال پیش سخن می‌گوید و معتقد است این گروه جدید که آمدنشان در نهایت به حکومت ماد و هخامنشی ختم شد، با مهاجرت خود به فلات ایران به خویشانان آریایی قبلی خود ملحق می‌شدند، یا با غلبه بر این خویشاوندان متقدّم، جایی برای خود در این سرزمین باز می‌کردند. کار یاسمی و شرکا و روش تاریخ‌نویسی آنها همانی است، که در این بخش می‌بینیم. در قلم و بیان اینها تنها اصل و قانون ثابت و محکم در تاریخ‌نویسی استخراج قدمت و قدرت برای آریایی و ایرانی است و در این راه آنها بدون انجام استدلال و استناد همه مفاهیم ثابت و فعلاً مورد قبول را به هم می‌ریزند و بر مبنای علائق خود حکم صادر می‌کنند و لولوبی و گوتی و کاسی غیر ایرانی معرفی شده در چند صفحه قبل، بلافاصله برای جعل قدمت برای آریاییان، ایرانی و آریایی جا زده می‌شود.

۳ - پراکندن کرد در همه جای فلات ایران و نواحی پیرامونی آن

یاسمی با سخاوتمندی تمام تقریباً همه جای فلات ایران را به کرد می‌بخشد. در اینجا بحث بر سر پاره تن ایران و ایرانی بودن کرد، یا نمایان ساختن رشته‌های پیوند کرد با دیگر مردمان فلات ایران نیست، بلکه بخشیدن کلیت ایران به کرد بر خلاف حقایق قطعی و انکارناپذیر است. در تصویر برساخته یاسمی، از افغانستان تا سواحل مدیترانه میدان زندگی، حکومت و تاخت و تاز کرد به شمار می‌آید. او در کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» تقریباً هیچ نقطه‌ای از فلات ایران را از حضور و سکونت کرد بی‌نصیب نمی‌گذارد. وی به بخشیدن آذربایجان، کرمان، اصفهان، فارس، خوزستان، گیلان، سیستان، لرستان، خراسان و

دیگر ولایات ایران هم اکتفا نمی‌کند و با اطمینان تمام شهرهای جمهوری آذربایجان، شهرهای آسیای صغیر تا ملطیه و شهرهای عراق تا تکریت و نزدیکی‌های بغداد و نیز افغانستان و کرانه‌های سند را به ملکیت کرد درمی‌آورد و در ادعایی گراف ایران را کانون نژادی کرد هم معرفی می‌کند:

"مکرراً اتفاق افتاده که ایران؛ یعنی، کانون نژادی کرد دستخوش تپاول بیگانگان یا ضعف و هرج و مرج داخلی شده‌است. در این فواصل امراء کرد اطاعت نکردن از آن زمامداران را فریضه خود شناخته، سر بطغیان برداشته‌اند، ولی طغیان آنان محدود بحدود معین و برای مقصود و وقت معین بوده‌است. هرگز عصیان آنها نسبت بقوم و نژاد خود نبوده، که بتوان آنها دلیل افتراق شمرد؛ بعکس اسناد تاریخی ثابت می‌کند که وفاداری طوایف کرد، چه آنها که در کوهستان زاگروس و ماوراء آن بوده‌اند، چه آنها که در پارس و سایر بلاد ایران مسکن داشته‌اند، نسبت بایران خیلی بیشتر از سایر طوایف ایرانی نژاد بوده‌است."^۹

محدود ساختن طغیان اکراد به حدود، مقصود و وقت معین و انکار عصیان آنها نسبت به قوم و نژاد خود با هدف نشان دادن همانندی کرد با دیگر مردمان ایران انجام می‌گیرد، مردمانی که در نظر وی تماماً از نژاد پاک و خالص آریایی هستند. ادعای وفاداری طوایف کرد، در همه جای ایران اعم از زاگروس و ماوراء آن، یا پارس و سایر بلاد ایران هم هدف بخشیدن کل این سرزمین به قوم کرد را تعقیب می‌کند. او در این ذکر مراتب وفاداری کردان به ایران تا آنجا پیش می‌رود، که این قوم را بر دیگر اقوام ایرانی برتری می‌بخشد و ادعای خود را متکی به اسناد تاریخی می‌داند، اسنادی که به قرار معلوم منحصرأ خود در اختیار داشته و ضرورتی برای ارائه آنها جهت استفاده دیگران تشخیص نداده‌است.

نویسنده در ادامه تلاش متعمدانه خود در گستردن نام کرد در سراسر فلات ایران را دارد؛ افغانستان را هم از خوان نعمت بی‌نصیب نمی‌گذارد و در بخشی با عنوان «کرد و زبان فارسی» با اشاره به پدید آوردن آثاری به نظم و نثر فارسی از سوی دانایان کرد؛ می‌نویسد:

"اگر بخواهیم کردان نامداری را ذکر کنیم که به نثر و نظم فارسی کتاب نوشته و شعر گفته‌اند؛ باید تذکره‌ای مفصل بپردازیم تا خدمات دانایان این طایفه بزبان و دانش ملی خودشان آشکار گردد. برای نمونه گفتار یکی از قدیمترین گویندگان کرد را که خود از قدمای شاعران ایران بشمار است و در هزار سال پیش (عهد سامانیان) می‌زیسته؛ ذکر میکنیم و آن ابوالحسن علی بن محمد الغزالی اللوکری است."^{۱۰}

لوکری اهل لوگر افغانستان امروزی بود، که از این شهر به بخارا رفت و ملازمت ابوالحسن عبیدالله بن احمد العتبی وزیر نوح بن منصور سامانی را یافت، لیکن مدتی بعد ناگاه هوای وطن او را به ترک بخارا مجبور ساخت. این شاعر از لوگر قصیده‌ای در عذر تقصیر و ترک خدمت برای وزیر فرستاد، که چند بیت آن در جلد دوم «لباب‌الالباب» محمد عوفی به یادگار مانده‌است. ذبیح‌الله صفا که مهم‌ترین تاریخ ادبیات زبان فارسی را نوشته، از کرد بودن لوکری حرفی نزده‌است. در توضیحات عوفی در باره

لوکری هم از کرد بودن او سخنی نمی‌رود و مستند یاسمی برای کرد معرفی کردن این شاعر، استعمال لفظ کرد در بیت زیر است:

بخارا خوشتر از لوکر خداوندا همی دانی

و لیکن کرد نشکبید از دوغ بیابانی

با دقت در مضمون این بیت به راحتی می‌توان تشخیص داد کرد به کار رفته در بیت در معنی دارنده زندگی چادرنشینی و گله‌داری است، نه در معنی قومی و زبانی.

یاسمی به استناد عبارتی، که در تاریخ سیستان در ذیل عنوان زنه‌ار آوردن عبدالرحیم خارجی به یعقوب لیث با مضمون «او را عهد و منشور داد و عمل سفزار و بیابان‌ها و کردان بدو داد.» آمده، حکم به سکونت کردان بسیار در خاور ایران، اعم از افغانستان و سیستان و خراسان داده‌است. این در حالی است، که در این عبارت هم کرد در معنی بیابان‌نشین و چادرنشین به کار رفته و معنی مصطلح امروز را اراده نمی‌کند. اگر طبق ادعای یاسمی کردها با این گستردگی در صفحات شرقی فلات ایران می‌زیستند، باید نوادگان آنها هم امروزه ساکن این نواحی می‌بودند؛ در حالی که در روزگار کنونی در نواحی مورد اشاره یاسمی در شرق فلات ایران کرد حضور ندارد.

یاسمی بر پایه کرم مختص ناسیونالیست‌های فارس و کرد؛ همه نواحی زاگرس، شمال عراق، جنوب شرقی ترکیه کنونی را مشتمل بر کرد و مردمان مستحیل در کرد معرفی می‌کند:

"در نواحی مذکور اقوام متعددی بوده‌اند، که نامشان اکثر قریب بیکدیگر بوده و در همه اسامی آنها ریشه ک.ر.د. نمایان است. در زمانهای بعد همه آن طوایف ایرانی را بنام عمومی اکراد خوانده‌اند و شعب سابقه از میان رفته‌است. در میان این طوایف بعضی بومیان عتیقند مثل عشیره قردو و توموریخ و الخویته و اورطایه در میان شعب فرات و اقوام سامی و ارمنی نیز در آن نواحی بوده‌اند." ۱۱

اگر ریشه ک.ر.د. در میان اسامی اقوام متعدد ساکن در نواحی مورد اشاره وجود داشته؛ نباید نشانه‌های این ریشه در نام‌واژه‌های قردو، توموریخ، الخویته، اورطایه و ارمنی هم به چشم بیاید؟! شاید یاسمی هم از مکتب لغت‌شناسی احمد کسروی پیروی می‌کرده، کسروی که هر کلمه دارای واج «م» از قبیل: مرند و مراغه و مایان و مارالان را به معنی «جایگاه ماد» می‌دانست.

یاسمی فصل دیگری از نمایان ساختن سکونت کرد در همه جای فلات ایران و سرزمین‌های اطراف آن را در هنگام اشاره به وقایع دوران اسلامی می‌گشاید. در این بخش‌ها شمشیر کرد در همه جای ایران چرخان و آخته است. او مطلب را به گونه‌ای طرح می‌کند، که گویی ایران جز کرد مدافعی در برابر اعراب ندارد:

"از آغاز حملهٔ عرب بممالک ایران، تاریخ کرد روشن تر است. از روایات مورخان آشکار است، که این طایفه هم مصائب و بلیاتی که سایر طوایف کشور ایران مبتلا شدند؛ گرفتار گردیده و بیش از سایر اقوام در دفع حملات وارده و حفظ شئون ایرانی و حمایت از سلطنت ساسانی کوشیده و پس از انقراض آن دولت هم همواره منتهز فرصت بوده است، که بوسیلهٔ ایجاد شورشها آب رفته را بجوی بازگرداند." ۱۲

یاسمی شواهد روشنی از تلاش کرد در معنای مورد نظر خود برای دفع حملات وارده از سوی اعراب، یا حفظ شئون ایرانی، یا حمایت از سلطنت ساسانی عرضه نمی کند و تنها نشانه های اعلامی او تشکیل چند حکومت کوچک محلی است، که چند قرن بعد با نام کرد تشکیل یافته و در این موارد هم معلوم نیست این کرد در معنای زبانی بوده، یا در معنای نوع زندگی؛ بخصوص که حکام این سلسله های کوچک به طور تمام و کمال اسامی عربی، فارسی و ترکی دارند. او هدف اصلی در این بخش را مرور نهضت ها و شورش های کرد بر ضد فرمانروایان عرب می داند و با اشاره به مرهون بودن ساسانیان به قدرت کرد برای ایستادگی در برابر اعراب می نویسد:

"با اینکه تاریخ صریحاً نمی نویسد، ولی از قراین آشکار است که زمامداران مداین برای مقابله با مهاجمان عرب پیش از جنگ قادسیه و پس از آن مددی قوی از اکراد که نزدیکترین طوایف پایتخت ساسانی بودند، گرفته اند." ۱۳

کار مورخ آن است که بر اساس اسناد و مدارک در باره وقایع زمان های دور اظهار نظر کند و در هنگام نبود منابع، یا به تعبیر خود وی «صریح نوشتن تاریخ» مورخ امروزی نیز سکوت کند، نه اینکه بر پایه تعلقات قومی و زبانی، خلأ تاریخی و نبود اسناد را به مدد تخیل، علائق و آرمان های ایدئولوژیک خود جبران نماید. یاسمی تصور و علقه خود را بر تاریخ بار کرده و بر پایه اوضاع فعلی جغرافیای منطقه در باره گذشته دور حکم صادر کرده و معتقد است: چون پایتخت ساسانیان نزدیک نواحی ای قرار دارد، که امروزه بخشی از ساکنان آن کرد هستند، پس لابد ساسانیان برای ایستادگی در برابر عرب، به زعم خود: مددی قوی از اکراد، که نزدیکترین طوایف به پایتخت ساسانی بودند، گرفته اند!!

یاسمی از رفتن یزدگرد به حلوان به «فرار یزدگرد به کردستان» تعبیر می کند و رسیدن سپاه عرب به جلول و حلوان را "ورود عرب به سرزمین کرد" نامگذاری می کند. توصیف او از فتح کردستان از سوی اعراب از این هم شنیدنی تر است:

"فاتح کردستان سردار دیگر عرب موسوم به عیاض بن غنم است، که با اجازه عمر بن الخطاب و عمرو سعد بن وقاص در سال ۱۸ هجری شروع بفتح جزیره نمود و شهرهای رها و نصیبین و ماردین و دیاربکر را فروگرفت و سپاهی به تسخیر ملاطیه روانه کرد." ۱۴

نام بردن عامدانه از شهرهای مناطق مختلف فلات ایران، یکی از ترفندهای یاسمی برای القای سکونت کرد در همه جای این فلات است. در اینجا نیز وی با آوردن نام های متعددی از شهرهای عراق و ترکیه امروزی در صدد کردنشین جلوه دادن این

مناطق در صدر اسلام برمی‌آید. این بخشیدن شمال عراق و آناتولی به اکراد هم یاسمی را راضی نمی‌کند و از این به بعد همه جای ایران صحنه رزم اعراب با کردان است و ایران برابر تصویر اختراعی یاسمی مدافعی جز کرد ندارد:

"سنوات ۱۸ تا ۲۳ شاهد مجاهدات فوق‌العاده اکراد است. لشکر عرب بعد از وصول اجازه از خلیفه ثانی رو بخوزستان نهادند. اکراد در مدافعه اهواز مردانگی‌ها نمودند." ۱۵

بعد از اهواز نوبت مقاومت اکراد در شهرزور و سامغان و درازآباد می‌رسد و در پی آن فارس و لرستان شاهد جانفشانی کرد در دفاع از وطن است، تا اکراد برای حفظ فسا و دارابگرد و سایر نقاط فارس قربانی‌ها بدهند. حکایت ماسبذان و صیمره هم جز این نیست و در این نواحی و کل لرستان اکراد سرهای اعراب مهاجم را درو می‌کنند. وقتی خوزستان و فارس و لرستان مدیون دفاع شجاعانه اعراب هستند، چرا آذربایجان از افتخار جانفشانی اکراد در برابر اعراب بی‌نصیب بماند و خذیفه بن الیمان سردار عرب ضرب شصت اکراد در این ولایت را نچشد و مرزبان آذربایجان برای در امان نگاه داشتن اکراد بلاسجان و سیلان و ساتروان از قتل و نهب اعراب، هشتصد هزار درهم نپردازد! جالب است که در هیچکدام از این نبردها، که با پایمردی ادعایی کرده‌ها رخ می‌دهد، اعراب شکست نخورده و توقفی حاصل نمی‌کنند!

در ذکر شورش‌ها و مقابله‌های بعد از تسلط اعراب هم یاسمی تصویری از فعال مایشاء بودن کرد عرضه می‌کند، که گویی در این دوران کرد مهم‌ترین گروه قومی و مهم‌ترین مدافع منافع ایرانی و مهم‌ترین گروه مبارز و استقلال طلب در مقابل خلافت بغداد می‌باشد.

یاسمی شورش در عهد عباسیان در فلات ایران را هم موجبی برای طرح مطالب بی‌بنیان در باره سکونت گسترده کرده‌ها در همه جای این فلات و انتساب شخصیت‌های تاریخی به این قوم می‌کند:

"بنابر روایت ابن خلکان ابومسلم خراسانی از کردان بوده، پس موافق این روایت یکی از بزرگترین نهضت‌های ایرانی، که تاریخ ضبط کرده، بدست کرد انجام گرفته‌است." ۱۶

مطمئناً ترغیب کنندگان یاسمی برای تدوین تاریخ کرد فکر اینجا را نکرده‌بودند و نمی‌دانستند نویسندگان و روشنفکران کرد هم سیره‌ای از نوع خود ایشان دارند و به همه چیز از دریچه غارت و مصادره می‌نگرند و در این راه به کسانی که در ظاهر با عنوان برادر و هم‌نژاد تعریف شده‌اند؛ هم رحمی نخواهندکرد و شخصیت‌های تاریخی، مردم و سرزمین ترغیب کنندگان را هم به خود خواهندبخشید و شخصیت‌های تاریخی و داستانی ایشان از ابومسلم خراسانی و زال و رستم و بهرام چوبین و گرگین میلاد و فرهاد را کرد به‌شمار خواهند آورد!! یاسمی ضمن نقل قولی از تاریخ سیستان در باب کرد خطاب کردن ابومسلم، شورش در نواحی غربی فلات ایران در نیمه قرن دوم هجری را هم به اکراد می‌بخشد:

از جمله شورشهای عهد منصور خلیفه عباسی، یکی شورش موصل بود، که در ۱۴۸ رخ داد. حامی این شورشیان کردان بودند. چون در همدان هم طرفداران علویان سربرداشته بودند، این انقلاب دامنه وسیعی یافت و در اکثر نقاط ایران بالا گرفت و دامنه آن تا حدود سند رسید. برای جلوگیری از طغیان اکراد خلیفه مهدی فرزند خود هرون الرشید را بحکومت کردستان و آذربایجان و ولایات غربی نصب کرد. «^{۱۷}

داوری یاسمی در باره وقایع گذشته دور با اوضاع و معیارهای امروزی انجام می گیرد. بر این اساس چون موصل در زمان حیات یاسمی جمعیت کرد دارد، پس لابد در نیمه نخست قرن دوم هجری هم کردنشین بوده و حتماً کردها بودند، که شورش موصل را به راه انداخته اند! این نگاه در حالی بر افکار و نگاه یاسمی و شرکا استیلا دارد، که در طی تاریخ تغییرات شگرف زبانی و جمعیتی در نواحی فلات ایران رخ داده و حضور یک زبان در یک منطقه خاص به معنای حضور همان زبان در هزار و چند صد ساله گذشته در همان منطقه نبوده است.

نویسنده در ادامه سخن، ضمن دخیل ساختن کرد در قیام یعقوب لیث، سیستان و خوزستان را هم به سرزمینهای کرد می افزاید:

"چون یعقوب لیث صفاری برای استقلال ایران قیام کرد، بیگداد لشکر کشید. طوایف کرد در راه او جان نثارها کردند، تا بجائی که یعقوب یکی از رؤسای کرد موسوم به محمد بن عبدالله بن هزار مرد را در اهواز بحکومت نشانند. «^{۱۸}

این رئیس کرد نباید در نام طولانی خود یک جزء کردی می داشت، تا اثبات کننده کرد بودن وی باشد؟! همه اکراد آقای یاسمی همین گونه هستند و اگر کسی بخواهد بر اساس اسامی رؤسای کرد در باره هویت و قومیت آنها داوری کند، ناچار به این نتیجه خواهد رسید که اکراد آقای یاسمی، عرب، فارس و ترک هستند. سؤال بی جواب دیگری هم وجود دارد. چرا نوادگان آن همه رؤسای کرد و مردم کرد در سیستان و خوزستان و فارس و اصفهان و دیگر سرزمینهای ادعایی وجود ندارند؟! این گرداندن کرد در ری و اصفهان و فارس و موصل و اهواز و سیستان و خراسان و آذربایجان از جانب نویسنده با هدف گسترده بودن حضور جمعیت کرد در همه جای فلات ایران و خریدن زمین و زمان برای مردمی، که امروزه به کرد بودن اشتهار دارند؛ انجام می گیرد، تا راه برای ادعاهای بعدی باز شود.

وی قیام دیسم در آذربایجان را از نظر دور نمی دارد و کرد بودن او را خاطرنشان می کند و با تکیه بر قولی از تجارب الامم، جعفر بن شکویه را رئیس اکراد هذبانی معرفی می کند، که در سلماس مسکن داشت و به یاری حسین حمدانی برخاست. در باب شدادیان هم اعتقاد دارد:

"در حدود سال ۳۴۰ هجری چندین نهضت کرد و قیام بر ضد حکومت عباسی ثبت کرده اند. از آن جمله ظهور سلسله شدادیان بود، که مؤسس آن محمد بن شداد بن قرطو بود از طایفه روادى، که در قرن بعد منشأ سلسله بزرگ ایوبی محسوب شد. شدادیان

در اردبیل و گنجه بودند و تا ۵۹۵ حیات خود را ادامه دادند. ظهور اسحق بن عیسی در آذربایجان و مخالفت او با جستان بن مرزبان مسافری نیز در زمره این نهضت‌ها محسوب است، زیرا که اسحق متکی باکراد بود و جستان هم تکیه به نیروی طایفه هذبانی داشت.^{۱۹}

معلوم نیست بر چه اساسی یک سلسله برخاسته از ناحیه پرجمعیت گیلان برای بقای حکومت خود، نه به کلیت کرد، بلکه به یک طایفه از اکراد التجا جسته‌است؟! در باب شدادیان هم ذکر نکته‌ای خالی از لطف نیست. اگر چه مورخین ایرانی شدادیان را قبیله‌ای از قبایل کرد روادی دانسته‌اند، لیکن در مرور نام حکمرانان این سلسله و رؤسای شعبات مختلف این طایفه، کلمه کردی وجود ندارد و همه اسامی و صفات آنها کلمات عربی و فارسی مشهوری هستند، که راهی برای تأویل آنها به کردی وجود ندارد. از طرفی برخی امرای این سلسله به جای کردی به زبان فارسی روی خوش نشان دادند و وهسودان بن مملان ممدوح قطران تبریزی گردید، تا قطران با شعر فارسی وی را بستاید.

او اشارات دیگری در باره جنبش‌های کردی در قرون چهارم و پنجم در نواحی مختلف از قبیل موصل، میافارقین، دیاربکر، شیراز، حصن کیفا (در ساحل دجله) می‌آورد و از حکمرانی ایشان بر دیاربکر، ارزان، میافارقین، حصن کیفا، خلاط، ملازگرد، ارجیش و نواحی شمال شرقی دریایچه وان یاد می‌کند. این توصیفات هم یاسمی را راضی نمی‌کند، تا او کردان را به فتح روم و یاری سلطان محمود غزنوی هم مفتخر دارد:

"در زمان قادر خلیفه یکی از شجاعان کرد بنام احمد بن ضحاک به مقابله سپاه روم رفت و سردار لشکر قیصر بازیل دوم را کشت. اکراد در جنگهای آل‌بویه و آل‌زیار برای تصرف گرگان وارد بودند و محمود غزنوی آنان را بمقاتله ملوک خانیه فرستاد. کردان در نزاعهای خانوادگی آل-بویه دخالت کرده و در برابر ترکانی که در همدان شورش کرده‌بودند؛ ایستادگی نمودند. (سال ۴۱۱) ۲۰۰ از آنجا که یاسمی اعتقادی به دادن ارجاعات در حین نوشتن مطالب تاریخی نداشته‌است، از این رو باید با ادعاهای تاریخی او با احتیاط کامل برخورد کرد و هیچ گاه احتمال استعمال کرد در معنی عشیره و طایفه کوچرو و گله‌دار را هم از یاد نبرد.

یاسمی در جمع‌بندی خود در باره سرگذشت طوایف کرد از آغاز حمله عرب، تا زمان سلطه سلجوقیان نیز همان خط ستایش همراه با لاف و گزاف و بزرگ‌نمایی در حق این قوم را تعقیب می‌کند و کرد را فعال‌ترین قوم در این دوره چهار قرن معرفی می‌کند. او تلاش برای حفظ اوضاع عهد ساسانی را به ریش اکراد می‌بندد. از همراهی کرد با هر جریان و قیام ضد عباسی صحبت می‌کند. از سکوت ایشان در هنگام قدرت یافتن ایرانیان از قبیل ابومسلم و برامکه و آل‌بویه در بغداد و طرفداری ایشان از تسلط این هم-وطنان خود بر خلفای عباسی خبر می‌دهد! یاری اکراد به رکن‌الدوله در لشکرکشی به خراسان و یاری آل‌بویه در فارس و خوزستان را گوشزد می‌کند و امداد کرد به شمس-الدوله دیلمی برای غلبه بر ترکان را یادآوری می‌کند و مداخله کردان در

جنگ بین شاهزادگان دیلمی را خاطرنشان می‌کند، تا از رهگذر مرور این اتفاقات، کرد را مؤثرترین و فعال‌ترین قوم تاریخ ایران بعد از اسلام معرفی کند!

وی از آمدن غزان در سال ۴۱۷ به داخله فلات ایران و رسیدن ایشان به ری خبر می‌دهد و در شرح درگیری سردار غزنوی با غزان بلافاصله اکراد را هم دخیل می‌گرداند و کشته شدن رئیس کردهای همراه تاش فراش را دلیل اصلی شکست سردار غزنوی قلمداد می‌کند. در توصیف رفتن غزان به آذربایجان هم از رسیدن ایشان به مراغه، آتش زدن مسجد جامع این شهر و کشتار اکراد هذبانیه در مراغه یاد می‌کند و مقاومت اکراد در برابر غزان را با شور و حال وصف می‌کند:

"طوایف کرد بانتقام این کار با هم اتفاق کردند. من جمله دو تن از مشاهیر کرد ابوالهیجا بن ربیب‌الدوله و وهسودان صاحب آذربایجان ترک خصومت دیرین کرده؛ با هم یار شدند و همه اهل آذربایجان پیرو آنان شده، بغز حمله بردند. غزان فرار کردند. بوقا نزد رفقای خود بری بازگشت. منصور و کوکتاش بهمدان رفتند. گروهی از غزها بارمنستان تاخته، پس از غارت آنجا بارومیه بازگشتند و با اکراد ساکن آنجا جنگهای سخت کردند." ۲۱

پرواضح است که ردیف کردن نام شهرهای مختلف آذربایجان و تبدیل آن شهرها به میدان حضور کرد، با هدف بخشیدن این نواحی به اکراد و فراهم ساختن زمینه ادعاهای ارضی انجام می‌گیرد، تا از این طریق سرمشق و دستور کاری هم برای تاریخ‌نویسان بعدی کرد برای مصادره زمین و زمان ارائه شود. انضمام اراضی آذربایجان به قلمرو کرد به نواحی مورد اشاره ختم نمی‌شود. یاسمی در ذکر حمله روم به ایران در زمان خسرو پرویز ساسانی می‌نویسد:

"حمله آنتوان سردار روم بتخت سلیمان و هراکلیوس (هرقل) بشیز، که همان تخت سلیمان است؛ نشانه اهمیت و اعتبار این قطعه ایران در اقطار داخلی و خارجی تواند بود. در واقع جنگ‌های ایران و روم غالباً میدانش حدود کردستان است." ۲۲

با مشاهده نوشته‌هایی از این نوع می‌توان سرچشمه‌های نوشته‌های بی‌سند، ادعاهای خاک و سرزمین، گزاف‌های توخالی در باره ساقیه تاریخی و تمدنی و خودمحورپنداری در میان طبقات روشنفکری امروزی قوم مذکور را دریافت.

یاسمی در هنگام گفتگو در باره دین مردم کرد نیز، با حسن استفاده از فرصت، شهرها و سرزمین‌های دیگری از آذربایجان را به آنها می‌بخشد:

"باید دانست که در خاک اکراد؛ یعنی، تخت سلیمان (شیز = گنجک) آتشکده بزرگ ایران؛ یعنی، آذرگشنسب هزار سال افروخته‌بود و آنرا آتش پادشاهان می‌خواندند و سلاطین ساسانی کراراً پیاده زیارت آن رفته، از آتش آن آتشکده‌های کوچک را می‌افروختند." ۲۳

این باده هم برای مستی یاسمی افاقه نمی‌کند و او در کتاب خود به کرات نواحی مختلف آذربایجان از تخت سلیمان و بهار و سلماس و قطور و قفقاز و ... را به خاک اکراد می‌بخشد.

۴ - اغراق در تعیین موقعیت و تأثیرگذاری کرد در ایران

یاسمی در تعیین موقعیت و میزان تأثیرگذاری کرد در وقایع تاریخی و اجتماعی ایران راه اغراق می‌پیماید و سهمی فراتر از واقع امر برای این قوم در مجموعه دستاورهای تاریخی، یا حتی فرهنگی در نظر می‌گیرد. از نظر وی نواحی کردنشین فعلی در گذشته‌های دور هم این چنین بوده‌اند و کردستان قلب ایران به‌شمار می‌آمده‌است:

"سلاطین آشوری و رومی و غیره هر وقت خواسته‌اند بقلب ایران ضربت جانگزاری وارد آورند، کردستان را مطمح نظر خود قرار داده‌اند." ۲۴

به نظر می‌رسد ناسیونالیست‌ها و باستان‌گرایان ایرانی علاوه بر کم و کاستی در اندیشه، با مشکل شناخت ساختار وجودی انسان هم دست به گریبان هستند و درک درستی از جایگاه اعضای پیکره انسانی ندارند. با ملاک قرار دادن نوشته یاسمی باید معتقد باشیم قلب انسان در پهلوی او واقع است! وی نخست نواحی کردنشین فعلی را از روزگار باستان، مسکن این قوم معرفی کرده، کردستان می‌نامد، آنگاه این ناحیه حاشیه‌ای را قلب ایران می‌نامد. یاسمی باید قبل از هر چیز وجود کشوری به نام ایران در عصر ماد را اثبات کند، تا بعد از آن بر سر قلب و پهلوی آن با دیگران مجاجه کند. بنابر روایت تاریخ رسمی در روزگاری مردمان با منشأهای زبانی و نژادی مختلف، که در قطعه شمال غربی ایران امروزی می‌زیسته‌اند، برای در امان ماندن از حملات یک دولت ناراحت به نام آشور حکومتی تشکیل دادند و به یاری این اتحاد و حکمرانی به طور نسبی خود را از حملات آشور مصون نگاه داشتند. این واقعه ساده در نظرگاه باستان‌گرایان داستان‌باف ایرانی معنایی شگرف یافته، تا از گوشت قربانی این واقعه بهره‌های متفاوتی به نفع نژادبازی و قوم‌بازی‌های امروزی حاصل گردد.

نویسنده همّت قوم کرد در نگهداری سیادت نژادی و پیوند نژادی خود با دیگر اقوام آریایی را تاریخ واقعی قوم کرد محسوب داشته، می‌نویسد:

"شرح سرکشی و برادرکشی فلان رئیس عشیره، تاریخ نژاد کرد نیست، بلکه همّتی که در نگهداری سیادت و عظمت نژاد خود ظاهر ساخته و پیوند نژادی خود را از بریدن مانع شده‌است؛ تاریخ واقعی کرد محسوب میشود." ۲۵

در سرتاسر کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» نشانه‌ها و مصداق‌های این تلاش ادعایی مبتنی بر آگاهی و تعمّد مذکور نیست و تنها از برخی شباهت‌ها در حوزه آداب و رسوم و مسائل فرهنگی سخن می‌رود. نکته دیگر این بخش بالیدن به هیچ و بنیاد کردن ادعاهای بزرگ بر آب است. این سیادت و عظمت نژادی کرد را کدام اثر ماندگار معماری، کدام شهر، کدام معبد، کدام شاعر بزرگ، کدام ادبیات اثرگذار و الهام بخش، کدام فیلسوف سرشناس، کدام سخنور نامدار جهانی یا منطقه‌ای، کدام دانشمند دارای نام جاودان، کدام حکومت فراگیر با سرزمینی وسیع و دارای قدرت تأثیرگذاری در دیگران پشتیبانی می‌کند؟! تا کی باید تخیل و توهم را روی کاغذ آورد و تاریخ نامید؟ تا کی باید سرزمین‌های دیگران را به نام خود مصادره کرد

و بدون نام کردی داشتن، کردستان نامید؟ تا کی باید مفاخر و شخصیت‌های دیگران را مصادره نموده، به نام خود کرد و از برملا بودن یا برملا شدن حقیقت در آینده نهراسید؟

از نظر یاسمی آمدن کرد به فلات ایران همراه ماد و پارس اتفاق افتاده و این قوم به سان یک موج وحدت‌بخش همه اقوام موجود در گستره‌ای وسیع در غرب ایران و نواحی پیرامونی آن را در خود مستحیل کرده‌است:

"همه این طوایف، چه ایرانی، چه بومی قدیم، چه سایر نژادها در زیر موج مهاجمین اکراد ایرانی فرورفته و استقلال نژادی را از دست داده، همه کرد و ایرانی شده‌اند؛ معذک هنوز در بعضی نقاط کردستان می‌توان طبقاتی اجتماعی تشخیص داد، که امتیاز آنها از لحاظ تسلط سیاسی قوم غالب جدیدالورود پیدا شده‌است. اکراد تازه‌وارد طبقه مسلط و حاکم شده و توده قدیم برعیتی و زیردستی تن در داده‌اند. در سلیمانیه؛ در ساوجبلاغ (مه‌باد) در قطور این امتیازات آشکار است. در قطور بقایای طایفه کورسینلی تا سالهای اخیر دیده می‌شدند، که تابع شکاکها بودند؛ بنابراین اگر تحقیقات منظم علمی بشود، ممکن است بقایای عتیق که در زیر موج توحیدبخش اکراد فرورفته‌است؛ بدست بیاید." ۲۶

این فتوحات تاریخی حاصل شده در صفحات کاغذ برای کرد، ما به ازائی در برابر حضور بسیار کم‌رنگ این قوم در تاریخ بوده‌است و به هر تقدیر تاریخی و جغرافیایی و طبیعی کرد در گذر زمان به شکل ایلات و عشایر زیسته و قدرت تأثیرگذاری و مستحیل ساختن در حد و اندازه‌های مورد ادعای یاسمی را نداشته‌است. در قرون اخیر در سایه برخی دلایل سیاسی، دستکاری‌های جمعیتی و نیز به چند دلیل نسبتاً طبیعی؛ یعنی، کثرت زاد و ولد نزد مردمان دارای زندگی عشیره‌ای و میل به جا به جا شدن، جمعیت این قوم و دایره حضور آنها نسبت به گذشته گسترش پیدا کرده‌است و البته برخی اهل قلم منتسب به این قوم در قرن اخیر هم بزرگواری کرده و مردمان دارای زبان‌های دیگر در در همنسایگی خود را در ذیل زبان کردی طبقه‌بندی کرده و گرد معرفی نموده‌اند.

یاسمی در جمع‌بندی نهایی خود در باره غلبه کرد در نواحی غربی ایران می‌نویسد:

"کرد نام طایفه غالب ایرانی است، که مثل ماد و پارس کوهستان مغرب ایران و حوالی آنرا تا شمال شامات و جنوب ارمنستان فروگرفته و همه طوایف قدیم را در خود مندک و منهمک ساخته؛ نام خویش را بر آنها پوشانده‌اند و حتی همین نام را هم طایفه مهاجرین ایرانی در اوایل ورود بشمال بین‌النهرین از اسم مسکن خود که بیت قردو خوانده‌میشد؛ گرفته و در عالم بآن مشهور شده‌اند. بعبارت مختصرتر کرد آن شعبه از نژاد ایرانی است، برادر ماد و پارس یا عین ماد و پارس، که با نام جدید محلی خودش فرمانفرمای ناحیه وسیع زاگروس شده و اقوام سلف را جزء خود کرده و نام خویش را بآنها داده‌است." ۲۷

امروزه برخی آثار معماری و تمدنی به نام ماد و پارس موجود است. اگر کرد برادر ماد و پارس، یا عین ماد و پارس بوده کدام اثر معماری و نشانه‌های تمدنی از سه هزار سال پیش تا به امروز را به عنوان سند این برادری، یا این عین بودن در اختیار دارد؟

نویسندگان معاصر ایرانی به طور معمول به وجود مرزی بین زبان و بیان متون تاریخی و خودستایی قومی قائل نبوده‌اند و سبک نوشته‌های ایشان، بخصوص در عرصه‌های متعلق به عهد باستان فاصله چندان با متون مبتنی بر رجز و حماسه جمعی نداشته‌است. آنان به جای رعایت حدود و اصول تاریخ‌نویسی، بیشتر درگیر علائق قومی، بوده و بین خود و اجداد تعریف شده یک رابطه عاطفی برقرار می‌ساختند و این نیاکان را قومی قدرتمند، فراگیر و جامع همه کمالات و شایستگی‌ها فرض می‌کردند و اصول تاریخ‌نگاری را در پای این سبک از روایت و تحلیل تاریخی قربانی می‌ساختند.

به جز این مسئله قائل شدن صفت جهانگیری و ترسیم قدرت هاضمه و استحاله پایان‌ناپذیر برای کرد به عنوان جزئی از کل بازی آریایی قابل توجه است. یاسمی احساس می‌کند اگر در این سو برادران پارسی همه جا را در ید قدرت و تحت تأثیر کوره هضم و قدرت استحاله خود درآورده و همه را به رنگ خود درمی‌آورند، چرا این نعمت را از کرد دریغ کرده و مردمان گستره بزرگی در زاگرس، شمال عراق و جنوب شرق آناتولی را تحت سلطه سیاسی، زبانی و فرهنگی کرد قرار ندهیم و میل جهانگیری‌های نوحاسته خود را ارضا نکنیم!

۵ - انتساب کرد به ماد

مرتبط ساختن کرد به دولت ماد دروغ کوچکی بود، که در سایه تمرین و تکرار و تبلیغ بزرگ شد و بخش بزرگی از جامعه کرد خود را نواده قوم و دولت ماد پنداشت. به تعبیر دیاکونوف در قلمرو مادی‌ها یک شهر هم مورد حفاری قرار نگرفته و یک اثر کتبی مربوط به دولت ماد در دست نیست. حسن پیرنیا نویسنده مهم‌ترین کتاب تاریخ باستان ایران هم بر به دست نیامدن کتیبه‌ای از مادها برای قضاوت در باره زبان و خط ایشان انگشت می‌گذارد. عمده محققان و مورخان با پیروی از گفته‌های هرودت مادها را نه یک قوم، بلکه اتحادیه‌ای از اقوام مختلف دانسته و بر نبود زبان واحد در قلمرو ماد تأکید کرده‌اند. حتی مسئله از این هم فراتر می‌رود و شواهدی بر ارتباط زبان و هویت مادها به اقوام غیر آریایی و باستانی غرب قلمرو ماد از قبیل قوتی، لولویی، کاسی، هوری و ایلامی گواهی می‌دهند. با این وجود برخی نویسندگان ایرانی با اطمینان کامل حکم به ایرانی و آریایی بودن و حتی نیاکان کردها بودن مادها می‌دهند.

مؤلف یکی از مشروح‌ترین وصف‌ها از کرد و کردستان را نوشته‌های استرابون مورخ و جغرافی‌نویس یونانی می‌داند. به عقیده یاسمی استرابون کرد را کورتی Cyrtii می‌نویسد و جایگاه آنان را در قسمتی از کشور ماد نشان می‌دهد. یاسمی بر این اساس نتیجه می‌گیرد:

"محقق است، که هم از حیث مکان و هم از حیث زمان و حوادث تاریخی کرد جزء ماد بوده و هیچ سند استواری برای جدا کردن آنها در دست نیست." ۲۸

شاید ساکنان نواحی کردنشین فعلی جزء دولت ماد بوده باشند، اما در این باره به دو نکته باید توجه داشت. نکته نخست این است، که شواهد عرضه شده از سوی یاسمی برای بستن کرد روزگار حاضر به قوم کورتی در دوران قبل از میلاد کافی و قانع کننده نیست. نکته دوم هم این است، که قوم کورتی جزئی از ماد بوده، نه عین آن در حالی که امروزه عین ماد بودن کرد امروزی تبلیغ و ادعا می‌شود. هم یاسمی و هم دیگر نویسندگان معاصر کرد با بزرگواری زایدالوصفی با چشم‌پوشی از تعدد اقوام و طوایف موجود در اتحادیه ماد، این دولت را تماماً به کرد بخشیده‌اند.

روایت استرابون در فصل سیزدهم از کتاب یازدهم، با توصیف کشور ماد و تقسیم آن به دو بخش ماد بزرگ و ماد کوچک [آذربایجان] آغاز می‌شود و با اشاره به حدود ماد کوچک ادامه پیدا می‌کند. استرابون در توصیف نواحی مختلف ماد کوچک از نواحی کوهستانی آن هم یاد می‌کند و معتقد است نواحی شمالی آن کوهستان سخت و سرد است و در آنجا جز قبایل کوهستانی کسی منزل ندارد. او کادوسی‌ها، امردها، تاپورها و کورتی‌ها را جزء این مردمان کوهستانی دانسته و در معرفی آنها می‌نویسد:

"همه این طوایف براهزنی مشغولند و مرکب از بومی و مهاجرند، که بمیل خود بانجا آمده‌اند. طوایف مزبور در همه کوهستان زاگرس و نیفاتس پراکنده‌اند و کورتی‌ها و مردها و اردهای پارس و طوایفی که در ارمنستان ساکنند و تا امروز همین اسامی را نگاه داشته‌اند؛ عموماً با کوهستانیان آتروپاتی از یک نژادند، چنانکه از مشابهت جسمانی آنان اشکار است."^{۲۹}

یاسمی پیش از این بارها در باره مراتب شرافت و اصالت نژادی کردها، یا ذکر مراتب جلالت و مردانگی و ناموس‌پرستی ایشان سخن گفته‌است. او اگر قول استرابون در باره اشتغال نیاکان خود به راهزنی را قبول دارد، باید تکلیف خود را با این اظهار نظر معلوم کند. اشتغال به راهزنی در قرون متمادی با اصالت نژادی و دیگر مدایح انتسابی ناسیونالیست‌های ایرانی به کرد قابل جمع نیست.

استرابون در فصل هفتم کتاب یازدهم هم به توصیف دریای خزر می‌پردازد و در معرفی مردمان ساکن در پیرامون این دریا می‌نویسد:

"نخست در حدود بسیار تنک و فشرده‌ای بعضی عشایر آلبانی و ارمنی و از آنها گذشته در ناحیه وسیع‌تری گیل‌ها و کادوسی‌ها و امردها و کورتی‌ها و اناریاکها و قبایل دیگر ساکنند، که بیحاصلی زمین و صعوبت معاش آنان را مجبور کرده‌است که از راهزنی روزگار بگذرانند و خوی جنگجویی و سلحشوری را بجای طبیعت کشاورزی اختیار نمایند."^{۳۰}

بخش سوم از نوشته‌های استرابون از فصل سیزدهم کتاب یازدهم تماماً بر تشریح کشور ماد و روابط ماد با پارس و ارمنی و تأثیرات تمدنی ماد بر این دو قوم می‌باشد و خبری از اقوام کورتی و امثال آن نیست. با این حال یاسمی بزرگواری کرده در پایان نوشته‌های استرابون اضافه می‌کند:

"چون در نظر استرابون کورتی‌ها جزء ماد بوده‌اند؛ بنابراین هر چه از ماد گفته‌است؛ بطور غیرمستقیم متوجه احوال کردان است." ۳۱

ظاهراً راز و رمز اصرار یاسمی برای بستن کرد به نژاد ایرانی یا آریایی همین نکته بوده‌است و او قصد داشته با این الحاق، قوم خود را شریک اتفاقات سیاسی، نظامی و تمدنی آریایی‌ها و سلسله‌های پادشاهی ایشان سازد و به گونه‌ای گمنامی قوم خود در تاریخ را تدارک نماید.

۶- زبان کردی

رشید یاسمی در باره خود زبان کردی حرف روشنی برای عرضه کردن ندارد و تلاش او برای اثبات ایرانی بودن کردها بیشتر حول محور مسائل نژادی و استفاده ایشان از فارسی به عنوان زبان ادب و کتابت دور می‌زند. چند باری هم که در باره خود زبان کردی اظهار نظر می‌کند، از شباهت آن به فارسی یا ترکیبی از عربی و فارسی بودن کردی سخن به میان می‌آورد. وی در فصل چهارم باب دوم کتاب خود به طرح مسئله زبان کردی می‌پردازد و در سرآغاز این بخش می‌نویسد:

"قصد ما رفع شبهه بعضی ناآگاهانست، که در ایرانی بودن این طایفه بزرگ شک کرده‌اند. زبان اگرچه از ارکان قویه ملیت است و بهتر از هر دلیلی یگانگی کرد و ایرانی را ثابت می‌کند، ولی از شدت وضوح و بداهت محتاج به بحث نیست و از مقابله الفاظ کردی و فارسی اتحاد آنها بسهولت ثابت میشود." ۳۲

او برای نمونه تعدادی کلمه فارسی و کردی را نقل می‌کند و از شباهت آنها به نفع اثبات ایرانی بودن کرد بهره می‌گیرد، گویی از نظر وی ایرانی بودن معادل فارس بودن است و شباهت زبانی اقوام داخلی و پیرامونی ایران امروزی به فارسی، سند ایرانی بودن آنها می‌باشد. یاسمی معتقد است در هر عبارت کردی کلمات بسیار از ریشه فارسی فعلی می‌توان یافت، تا چه رسد به آن دسته از کلماتی که از ریشه فارسی قدیم و مادی است و قدری چهره آنها به مرور زمان تغییر پیدا کرده‌است. معلوم نیست یاسمی وجود کلمات مادی در زبان کردی را با وجود ناشناخته بودن این زبان و نبود آثاری از آن چگونه تشخیص داده‌است! حال و روز زبان فارسی قدیم هم جز این نیست. شباهت و سنخیتی بین فارسی دری با فارسی قدیم که به ادعای یاسمی و شرکا زبان عهد هخامنشیان است، وجود ندارد. حتی چنین شباهتی میان فارسی دری با زبان دوره ساسانی و آثار برجای مانده از آن مشهود نیست و با این اوصاف می‌توان گفت ناسیونالیست‌های ایرانی با تمام وجود علم را به تمسخر گرفته و مردم را دست انداخته‌اند. نویسنده کردها را از حیث نژادی و زبانی سالم‌تر و دست نخورده‌تر از دیگر اقوام ایرانی می‌داند و عقیده دارد کردها توانسته‌اند زبان قدیم خود را حفظ کنند:

"ساکنان کردستان نظر بسختی مکان و برکنار بودن از سیل مهاجرت مهاجمات خارجی، توانسته‌اند زبان قدیم خود را نگاهدارند و همچنین نظر بصعوبت کوهستانها اقوام کردستان لهجه‌های گوناگون یافته‌اند، زیرا که یکسان شدن زبان فرع سهولت آمد و

رفت و معاشرت است و الا هر ناحیه کوچکی تدریجاً در تلفظ و تصریف اسماء و افعال سبک خاصی پیدا می‌کند. آنچه نزد علمای زبان‌شناس مسلم است و در آن باب کتابها نوشته‌اند؛ این است که زبان‌های اکراد با وجود اختلاف و تشتی که دارند؛ همه از زبان ایرانی منشعب شده و اختلاف کردی و ایرانی ذاتی نیست.^{۳۳}

اگر مطابق تاریخ ترسیم یاسمی کردها همراه دیگر آریایی‌ها به فلات ایران آمده‌اند و زبان آنها قوم و خویش زبان مثلاً پارس‌ها و چیزی از نوع زبان رایج در عهد هخامنشی و ایران باستان بوده و به دلیل موقعیت جغرافیایی خاص نواحی کردنشین و فقدان ارتباط با نواحی دیگر زبان ایشان دست نخورده باقی مانده، علی‌القاعده این زبان اکنون باید چیزی در مایه‌های زبان کتیبه‌های بازمانده از زمان هخامنشیان یا ساسانیان باشد، در حالی که این گونه نیست و کردی یک زبان هفته بیجار و عمدتاً متشکل از فارسی، عربی و ترکی است و هیچ شباهتی به زبان باستان آریایی‌های وارداتی ندارد. ناسیونالیست‌های معاصر ایرانی تعبیر بی‌پایه‌ای به نام «زبان ایرانی» اختراع کرده و آن را محور و معیار ایرانی بودن قرار داده‌اند. این اصطلاح بیانگر نوع زبان نیست و هیچ گونه تعریف، خصیصه و امتیاز روشنی برای تبدیل شدن آن به محور وحدت و هویت مردم ساکن در ایران ندارد. زبان ایرانی تنها اصطلاحی برای پنهان شدن در پشت آن و مصادره سرزمین‌ها و مردمان پیرامونی برای افزودن بر وسعت خاک و جمعیت برای ناسیونالیست‌های ایرانی معاصر است. در اینجا نیز یاسمی برای بخشیدن کرد و سرزمین‌های کردنشین به قلمرو ناسیونالیست‌های فارسی‌گرای ایرانی از این اصطلاح مجعول و بی‌معنی بهره می‌گیرد.

یاسمی به مانند دیگر نویسندگان معاصر ایرانی مسئله استفاده کرد و اقوام غیر فارسی‌زبان ایران از زبان فارسی در مکاتبات و تألیفات را به عنوان نشانه‌ای از ایرانی بودن و فارسی‌زبانی را به عنوان نشانه اصلی ایرانی بودن مطرح می‌کند. او و امثال او عمداً سهو می‌کنند و نوشتن به فارسی بر اساس سنتی بنیان‌گذاری شده در قرون چهارم و پنجم را نادیده می‌گیرند. یاسمی از رواج فارسی در سلیمانیه به عنوان زبان کتابت و تحصیل تا قبل از ۱۹۲۱ میلادی سخن می‌گوید. گویی وی از رواج تحصیل به کردی در نواحی کردنشین عراق متأسف است و از همین رو به خود دل‌داری داده می‌نویسد:

"از آن سال سعی شد، که زبان کردی را زبان قلم کنند و جانشین فارسی بسازند. از این جهت در مدارس دولتی و دوایر رسمی زبان کردی نوشته‌میشود، اما هنوز در مکتب‌خانه‌های خصوصی کتب فارسی مثل: نصاب-الصبيان و کلیات سعدی و دیوان حافظ و خمسة نظامی و کتب جامی و نان و حلواي شیخ بهائی و غیره تدریس می‌شود."^{۳۴}

این مقدار دل‌داری یاسمی را تسکین نمی‌دهد تا وی در اظهار نظری دیگر کردی را معجونی از فارسی و کردی معرفی کند:
"زبان کردی که فعلاً زبان تألیف و تدریس شده‌است؛ الفاظش یا فارسی است، یا عربی، زیرا که کردی هم مثل سایر لهجه‌های ایرانی تحت تأثیر لغت عرب درآمده‌است، با این فرق که در زبان فارسی صورت واژه‌های عربی در کتب صحیحاً ضبط شده‌است و در کردی از فرط استعمال شفاهی سیمای آنها دگرگون گردیده‌است."^{۳۵}

با این اعتقاد؛ یعنی، ترکیب یافتن کردی از فارسی و عربی، این زبان در عمل استقلالی ندارد و هیچ نشانی از زبان دوران باستان مورد ادعای نویسنده برای آن باقی نمی‌ماند. با این بیان، خود این بخش از نوشته های یاسمی، بخش قبلی ادعای او در باره حفظ زبان قدیم از سوی اکراد را نفی می‌کند و نشان می‌دهد نویسندگان این مکتب واپسگرا و عقب‌مانده تا چه حد از دانش، هوش، دقت، مسئولیت‌شناسی و اتکا بر اسناد بی‌بهره بوده‌اند.

۷- معنی لغوی کرد

در ادامه سخن یاسمی نکته‌ای را بیان می‌دارد و به دست خود آب پاکی روی داستان پیوستگی نژادی کرد، یا تعمیم دادن زندگی کرد به همه سرزمین‌های فلات ایران می‌ریزد:

"اساساً نزد ایرانیان از زمان قدیم تا حال کرد بمعنی نژاد ممتاز مخصوصی نبوده‌است. کرد که می‌گفته‌اند؛ غالباً مرادشان عموم صحرائشینان، یا مردان شجاع و دلاور بوده‌است. تفاوت نژادی منظور نداشته‌اند. استرابون در کتاب ۱۵ بند هفدهم گوید: جوانان پارسی را چنان تربیت می‌کنند که در سرما و گرما و بارندگی بردبار و ورزیده باشند. شب در هوای آزاد بحشم‌داری بپردازند و میوه جنگلی مثل بلوط و غیره بخورند. اینها را کردک گویند. مردم کردک از غارت زندگی می‌کنند و کردا بمعنی مرد جنگی دلیر است. از اینجا معلوم می‌شود، که جوانان دلیر و آزموده پارسی را کردک می‌گفته‌اند که همان کردوک و کرد باشد؛ تفاوت نژادی قائل نبوده‌اند؛ ملاک کرد شدن را دلیر بودن و پر طاق شدن می‌دانسته‌اند.^{۳۶}

این بخش مغایرت کاملی با گفته‌های قبلی او در باره گرفته شدن نام کردی از «کردی» دارد. از سوی دیگر تمام تلاش وی در کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» صرف اثبات پیوستگی نژادی این قوم با ایرانیان در تعریف خاص آن از سوی ناسیونالیست‌های ایرانی داشته‌است و حالا این نویسنده کند ذهن و حواس پرت با عدول از معنی نژادی و قومی کلمه؛ به معنای اصلی لفظ کرد؛ یعنی، استعمال آن در معنی نوع خاصی از زندگی چادرنشینی و گله‌داری باز گشته‌است. فی الواقع کرد به جز قرون اخیر در فلات ایران با معنایی از نوع آنچه گفته شد، مورد استفاده بوده‌است. سعید نفیسی در کسوت یکی از شخصیت‌های باستان‌گرا، فارسی‌گرا و کردوفیل، که سایه پر رنگی از سبک کار و نگاه وی در کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی» یاسمی دیده می‌شود، هم به این معنا برای کلمه کرد معتقد بوده و در این باره می‌نویسد:

"دلایل دیگر هست که کرد اصلاً در زبانهای ایرانی بمعنی «بیابانگرد» و کاملاً مترادف با کلمه Nomade فرانسه است، که از ریشه Nomas یونانی بمعنی «چراننده» است و شگفت‌تر اینکه در زبان فارسی هم گرد را بمعنی «گله چران» بکار برده‌اند و طبیعی هم هست، زیرا که چادرنشینان همیشه گله‌دار بوده‌اند. معنی کرد با گله‌چرانی باندازه‌ای ملازم یکدیگرست که در دوره ساسانی و تا مدتی در دوره اسلامی طوایف مختلف کردها را «رم» می‌گفتند و این همان کلمه ایست که در زبان امروز ما «رمه»

شده‌است.^{۳۷}

واژه کرد از همان نخستین کاربردهای آن در متون ایرانی در معانی: شبان، چوپان، کوچرو، گله‌دار و نظایر اینها به کار رفته و شهرت این کاربرد تا حدی بوده، که خود مدعیان را هم به اعتراف واداشته است. علاوه بر نفیسی و یاسمی، دکتر صادق کیا هم همین معنی را برای این کلمه می‌پذیرد و نویسندگان فرهنگ‌های فارسی نیز همین معانی لغوی را در ذیل واژه مذکور قید می‌کنند.

آقای مهدی حسنی محقق جوان و نکته‌سنج آذربایجانی پژوهش جالبی در باب کاربرد لفظ کرد در متون ایرانی و عربی انجام داده‌است. پژوهش ایشان نشان می‌دهد کلمه کرد در دورانی طولانی از اواخر ساسانیان تا قرون نزدیک به روزگار حاضر در معنی نوع زندگی و معیشت مبتنی بر دامداری و کوچروی به کار می‌رفته و استعمال آن در معنی ائنتیکی محصول قرون اخیر است. آنچه در پی می‌آید برگرفته از تلاش ایشان در تبیین استعمال واژه کرد در منابع ایرانی و اسلامی و مدلول آن است. از نخستین نشانه‌های استفاده از کلمه کرد می‌توان به کتاب «کارنامه اردشیر بابکان» اشاره کرد. این کتاب در عهد ساسانی به زبان پهلوی نگاشته شده و در آن به کلمه کرد اشاره شده‌است. در این کتاب می‌خوانیم:

"ساسان شبان بابک بود، از نژاد و ناف دارای شهریار و همواره با رمه گوسفندان می‌بود و وقت بیدادشاهی اسکندر گریزان و پوشیده می‌رفت و روزگار می‌گذاشت با شبانان کرد."^{۳۸}

فحوای کلام در این بخش به طور کامل به معانی چوپانی و گله‌داری و زندگی چادرنشینی حکم می‌کند. دکتر صادق کیا در کتاب «واژه نامه طبری» از این واژه نام برده؛ در تأیید معنای شبانی برای این کلمه می‌نویسد:

"کرد: چوپان (اکنون فقط به چوپان گوسفندان گفته می‌شود). فا: گُرد: چوپان. در اخبار الطوال ساسان‌الکردی را ساسان‌الرّاعی ترجمه می‌کند ... در کارنامه نیز به معنی شبانان است."^{۳۹}

منبع دوم در باره کاربرد کلمه کرد هم متعلق به عصر ساسانی است. از اواخر دوران ساسانی کتابی با مضمون حقوقی مانند با عنوان «مادیان هزار دانستان» به یادگار مانده‌است. در این کتاب نیز کرد در معنی کوچرو نشان داده شده‌است:

"مردان آن را نیز گفته‌است که (اقوام) کرد به هر کجا که برسند، حتی اگر در (هنگام) کوچ (به آن ناحیه) نرسیده‌باشند، پیوسته باید به دادوری دادوران (آن محل) تن دردهند، مگر اینکه هرگز در (هنگام) کوچ به آنجای نیامده‌باشند. علاوه بر آن در مورد انجام امور قضایی مردم کرد (این عبارت) نوشته‌شده‌است که: «در (هنگام) کوچ به آنجای رفته‌باشند» و این (عبارت) نوشته نشده که: «اکنون به آنجای کوچ کرده‌اند.»^{۴۰}

اوضاع در متون فارسی و عربی دوره اسلامی در باره کارکرد کلمه کرد نیز همانند منابع عصر ساسانی است. حمزه اصفهانی مورخ قرن سوم هجری در کتاب «تاریخ سنی ملوک الارض و الانبیا» اظهار می‌دارد: «فرس دیلمیان را کرد نامیده‌اند، همان گونه که عرب سوریستانی را اکراد نامیده‌است.» ابوحنیفه دینوری در کتاب «اخبار الطوال» در باره ساسان ترکیبیت «ساسان‌الکردی»

و «ساسان الراعی» را مورد استفاده قرار می‌دهد. ابن حوقل جغرافی‌نگار قرن چهارم ضمن تعیین کرمان و اصفهان به عنوان مسکن کردان؛ این کلمه را در معنی «چوپان و کوچرو» معرفی کرده‌است. در کتاب کافی هم کلمه کرد به کار رفته و کلینی به اعتبار دزدی و غارت برخی قبایل کوچرو، کرد را در معنی دزد معرفی کرده‌است. یاقوت حموی در قرون ششم و هفتم در نوشته‌های خود هنگام گفتگو از کرد می‌گوید: «نسلی از ایشان در کوه‌های بین اصفهان و خوزستان می‌زیستند». در این کتاب نیز کلمه کرد برای تعیین نوع زندگی و زندگی در کوهستان از طریق مالداري به کار رفته‌است.

ابن اثیر مورخ قرن هفتم در کتاب «الکامل فی التاریخ» هنگام گفتگو در باره جنگ جلال‌الدین، از چند جامعه و نوع زندگی سخن می‌گوید و آنها را به سه طبقه فلاح (مقیم)، کردی (کوه‌نشین) و بدوی (صحرائشین) تقسیم می‌کند. سمعانی در قرن ششم هنگام گفتگو در باره کرد، یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های این گروه را زیستن در صحرا می‌داند و اضافه می‌کند پاره‌ای از ایشان در روستاها نیز زندگی می‌کنند. در نوشته‌های ابن تیمیه در قرن هشتم نیز رد پای از کلمه کرد می‌بینیم. او در کتاب «اقتضاء الصراط المستقیم لمخالفة اصحاب الجحیم» در ذکر ساکنان «بادیه الفرس»؛ یعنی صحرائشینان فرس تعبیر «الاکراد و نحوهم» را به کار می‌گیرد و معلوم می‌دارد در قرن هشتم هجری نیز واژه کرد در معنی مردم صحرائشین و دامدار به کار می‌رفته‌است.^{۴۱} آقای مهدی حسنی نمونه‌های خوبی از استعمال لفظ کرد در معنای مورد اشاره در شعر شاعران ایرانی جمع‌آوری کرده‌است. در شعر شاعران فارسی‌سرا هم لفظ کرد کمابیش در همان معانی «شبان، رمه دار، صحرائشین، کوچنده» و نظایر اینها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

رودکی شاعر قرن چهارم هجری در تشبیه خود به کرد می‌گوید:

از بخت و کیان خود بگذشتم و پردختم

چون کرد بماندستم تنها من و این باهو

با در نظر گرفتن معنی واژه «باهو» (چوبدستی شبانان) معلوم می‌گردد رودکی در این بیت از کلمه کرد معنای صحرائشین و دامدار را اراده کرده‌است.

ملا مصطفی بیسارانی از شعرای گوران در قرن یازدهم هجری معاصر شاه‌عباس صفوی است. در آن زمان گوران‌ها هنوز هویت کردی نگرفته و از اکراد متمایز بودند. او در منظومه‌ای کردها را به دلیل کوچروی در برابر گوران‌های یکجانشین به باد تشبیه کرده‌است. در اشعار شاعران ایرانی نیز عربی‌دانی معادل عالم بودن تلقی می‌شد و کرد بودن که هنوز به معنای سبک زندگی عشایری بود و سواد چندانی لازم نداشت، به معنای سادگی در برابر هم قرار می‌گرفت. این قسم کاربرد کلمه کرد در حق مردم دارای زندگی عشیرتی گاه موجب سوء تفاهم می‌شد و بار قومی کلمه کرد را القا می‌کرد.

ملا مصطفی بیسارانی می‌گوید:

او زلف دسته ویش خدای خاس کرده

تو کم فام چون کرد صحرا پرورده

کسی وینه کرد پرورده صحران

چو زانو به قدر مایه عطاران

نبا جو دما کرد بینه کم فام

بشانی دسته زلف عنبر فام

یعنی:

آن زلف دسته خویش دست کار خدا

تو کم عقل چون کرد پرورده صحرا

کسی چون کرد پرورده صحراست

چه داند به ارزش مایه عطاران

مبادا در آن زمان کرد باشی و کم فهم

پریشان کنی دسته زلف عنبر فهم

لوگری شاعر قرن چهارم اهل لوگر در نزدیکی مرو نیز در بیتی لفظ کرد را به کار برده است. او از شاعرانی بود که مورد توجه عتبی وزیر سامانیان واقع شد و از لوگر به بخارا آمد و ملازمت و خدمت وزیر را اختیار کرد، لیکن بعد از مدتی ناگاه هوای وطن او را به ترک بخارا مجبور کرد. او به لوگر رفت و از آنجا در عذر تقصیر و ترک خدمت وزیر قصیده‌ای برایش فرستاد، که در بیتی از آن آمده است:

بخارا خوشتر از لوگر خداوندا همی دانی

و لیکن کرد نشکيبيد از دوغ بیابانی

اشاره لوگری به «نشکيبيدنش از دوغ بیابانی» نیز معنایی جز سبک زندگی صحرائشینی و رمه‌داری و الزامات آن برای لفظ کرد را به ذهن متبادر نمی‌کند.

بارانی شاعر فارسی‌سرایبی که به تعبیر دهخدا «نام شاعری باستانی و از او بیتی چند در لغت‌نامه اسدی به شاهد آمده» نیز

در بیتی کرد را در معنی چوپان و گله‌دار به کار برده است:

در بیابان بدید قومی کرد

کرده از موی هر یکی کولا

دیدن گروهی کرد در بیابان و استفاده از کلمه «کولا» (صحرانشین و حیوان‌دار) قرینه‌های خوبی هستند، تا خواننده با مشاهده آنها مدلول کلمه کرد را دریابد.

سعدی نیز چند باری کلمه کرد را به کار برده است. از جمله در شعری با مضمون زیر در باب ششم بوستان می‌گوید:

اگر پادشاه است و گر پینه دوز

چو خفتند، گردد شب هر دو روز

چو سیلاب خواب آمد و هر دو برد

چه بر تخت شاهی، چه بر دشت کرد

اشاره توامان به کرد و دشت حکایت از آن دارد که در نظرگاه سعدی بین دشت و کرد ملازمت در زندگی وجود دارد.

ابن یمین فریومدی نیز کرد را در همان معانی شناخته شده آن به کار برده است:

در معایب ناله کم کن، زانکه این مانند بدان

بره را می‌برد گرگ و اشتلم می‌کرد کرد

اشاره شاعر به بردن بره از سوی گرگ هم فضایی بیابانی، با زندگی چادرنشینی و شبانی را ترسیم می‌کند.

فردوسی نیز از کلمه کرد استفاده کرده است و اتفاقاً معنی کوهنشینی و چوپانی از آنها مستفاد می‌شود. ارمایل و کرمایل با

بر عهده گرفتن خوالیگری ضحاک موفق می‌شوند روزانه یکی از دو نفری را که برای بیرون آوردن مغز سرشان می‌آوردند، از

مرگ نجات دهند و در عوض مغز گوسفند را با مغز دیگری درآمیزند و به خورد ماران ضحاک دهند. از این راه ماهانه سی تن

جان به در می‌بردند و وقتی به دویست نفر می‌رسیدند؛ به یاری آن دو مرد؛ پنهانی به کوه و دشت می‌رفتند و با پرورش بز و

میشی چند روزگار می‌گذراندند:

از این گونه هر ماهیان سی جوان

ازیشان همی یافتندی روان

چو گرد آمدی از ایشان دویست

بر آن سان که نشناختندی که کیست

خورشگر بر ایشان بزی چند و میش

بدادی و صحرا نهادیش پیش

کنون کرد از آن تخمه دارد نژاد

کز آباد بر دل نیایدش یاد

بود خانه‌اشان سراسر پلاس

ندارند در دل ز یزدان هراس

سروده فردوسی دو نکته اساسی در باره لفظ کرد در اختیار خواننده می‌گذارد. نکته نخست زندگی متکی بر چشم‌داری و صحرانشینی کرد است و نکته دوم بر سادگی و خالی بودن زندگی کرد در معنای دامدار صحرانشین از طنطنه، فرهنگ و فرهیختگی و دینداری تأکید می‌ورزد.

"شرفنامه" کتابی است، که شرف‌الدین شمس بدلیسی آن را در سال ۱۵۹۷ میلادی به نگارش درآورده است. این کتاب بخشی از تاریخ کرد را در خود جای داده و رشید یاسمی نیز در کتاب «کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او» به کرات به مطالب آن استناد جسته است. این یک سوی قضیه است و سوی دیگر قضیه به ما می‌گوید یاسمی در انتخاب و نقل مطالب از کتاب مزبور به شیوه‌ای گزینشی روی آورده و مطالب مغایر با هدف و نظر خود را کنار گذاشته است. در نوشته‌های شرفنامه، کرد ترکیبی از چند ایل و قوم است و کردها از حیث زبان جدا از یکدیگر معرفی می‌شوند. بر اساس توضیحات شرفنامه کردها در آذربایجان سکونت ندارند. نیر در این کتاب رئیس طایفه کردان «اوغوزخان» و ترک است.

مندرجات کتاب «بدایع اللغه» اثر علی‌اکبر وقایع نگار کردستانی نیز به نحو دیگری بر معنی واقعی و مورد استعمال کرد تا همین اواخر صحنه می‌گذارد. در این کتاب نیز می‌بینیم که نام کرد به خاطر زندگی مبتنی بر دامداری بر روی گروهی از مردم گذاشته شده است.

استعمال نام کرد در معنی مردم دامدار صرف نظر از زبان و قومیت ایشان، در میان مردم بخش‌هایی از نواحی ایران رایج بوده است. مردم قوم‌نات بر پایه زندگی مبتنی بر دامداری، مردم زنجان و خلخال را کرد می‌نامیدند و نام روستاهایی با نام کرد از نوع کردمحلّه در برخی شهرهای گیلان مرسوم بوده است. این در حالی است که در گیلان و نواحی مجاور آن مردم کرد زندگی نمی‌کنند. همین حالت در برخی نواحی میانی ایران نیز رایج است. به عنوان مثال مردم فریدن در استان اصفهان لرهای کوچرو و دامدار را کرد می‌نامیدند.

آقای مهدی حسنی بر مسئله مهم دیگری در باره بی‌ارتباطی لفظ کرد در متون قدیمی با معنای امروزی آن انگشت می‌گذارد. در نظر ایشان مسئله مهمی که در باره گستره نواحی کردنشین ایران در حال حاضر وجود دارد؛ این است که در نواحی مذکور ریشه توپونیم‌ها، هیدرونیم‌ها، اورونیم‌ها و اتونیم‌ها جز در موارد معدود مربوط به دوران معاصر و نزدیک به زمان ما، ربطی به زبان کردی ندارد و این قبیل اسامی دارای ریشه‌هایی از قبیل: سومری، سریانی، آشوری، ترکی، عربی و فارسی هستند. توجه در اسامی برخی توپونیم‌های نواحی کردنشین و نواحی دارای اقلیت کرد در ایران، ترکیه، عراق و سوریه این نکته را مورد تأیید قرار می‌دهد:

ایران: ساوجبلاغ (مهاباد)، سولدوز، خانا (پیرانشهر)، ساری داش (سردشت)، بوکان (بی‌کندی)

ترکیه: بیتلیس، حکاری، دیاربکر، قامیشلیق، ارض‌روم، وان

عراق: اربیل، کرکوک، سلیمانیه، موصل، دهوک، رانیه، شهرزور، حلبچه، نینوا

سوریه: حقه، رقه، حسکه، حلب، قمیشلی، عین‌العرب

در خراسان نیز که در خارج از جغرافیای مذکور قرار دارد و اقلیت کرد کوچ داده شده در بخشی از آن ساکن گشته‌اند، در توپونیم‌های عمده نشانی از زبان کردی مشاهده نمی‌شود و این دسته اسامی عمدتاً ترکی و فارسی هستند. قوچان، شیروان، بجنورد، چناران، اسفراین، درگز، باجگیران و قوشخانه نمونه‌هایی از این دسته اسامی هستند، که هیچ کدام ریشه کردی ندارند. مجموعه اسامی جغرافیایی ذکر شده برای نواحی کردنشین و نواحی دارای اقلیت کرد نشان می‌دهد این اسامی دخلی به زبان کردی ندارند و خود این امر از مهاجرت‌های این قوم به نواحی مورد اشاره حکایت می‌کند. جدا از مسئله اسامی جغرافیایی، یک نکته حائز اهمیت وجود دارد. کردها در مکان‌های مورد اشاره و مورد ادعا فاقد داستان و میتولوژی هستند و ارتباطی بین متون نسبتاً قدیمی ایشان با سرزمین‌های محل سکونت آنها وجود ندارد.

۸- کرد دانستن ساسانیان

یاسمی که به مانند دیگر همقطاران خود توان تفکیک و تمیز دو مقوله زبانی و زیستی از یکدیگر را ندارد، ساسانیان را به زعم خود «به اغلب احتمال کردنژاد» معرفی می‌کند و معلوم نمی‌کند اگر کرد بودن مفهوم نژادی و نه زبانی یا اجتماعی دارد؛ مقولاتی چون نژاد ایرانی یا آریایی به کجا می‌روند. او با کرد دانستن ساسانیان مطالبی از منابع ایرانی و یونانی در تأیید ادعای خود می‌آورد. وی نخست فارس را از روزگار قدیم مهد طوایف مختلف آریایی، که کردان هم یکی از آنان بوده‌اند، معرفی می‌کند، سپس برای تأیید سخن خود مطالبی به نقل از نوشته‌های استرابون در باره طوایف مختلف ساکن پارس نقل می‌کند:

"استرابون جغرافی‌نگار مشهور در فصل سوم از کتاب ۱۵ خود که مختص باحوال پارس است؛ از قول اراتستن وصفی از این ایالت کرده و گوید: طوایف مختلفی که ساکن پارسند؛ عبارتند از پاتیخوارها و هخامنشیها و مجوسها و کورتی‌ها و مردها. قسمتی از این طایفه براهزنی روزگار می‌گذرانند و بقیه مشغول زراعت هستند." ۴۲

با تأویل لفظ کورتی به کرد باز هم چیزی دست یاسمی و دیگر نویسندگان وارونه‌پرداز را نمی‌گیرد. بر اساس توضیحات ارائه شده در باره لفظ کرد، اطلاق آن کلمه به گروه‌های کوچرو و دامدار و اعتراف یاسمی و شرکا به صحت این معنا، راهی برای بستن کورتی مذکور در این بخش به کردهای ساکن در صفحات غربی فلات ایران باقی نمی‌ماند. شاید در اینجا نیز نقل قولی از نفیسی که علائق کردگرایانه عمیقی هم داشته؛ بی‌مناسبت نباشد. او در بخشی از کتاب «تاریخ اجتماعی و سیاسی ایران در دوره معاصر» می‌نویسد:

"در بسیاری از متون زبان فارسی، همیشه که خواسته‌اند طوایف چادرنشین ایران را برشمارند؛ ایشان را کرد نامیده‌اند و درین اواخر کرد اصطلاحی خاص شده‌است برای چادرنشینان ایرانی‌نژاد که نژاد و زبانشان ترک و تازی نباشد. بهمین جهتست که هر طایفه ایرانی را، که بترکی و تازی سخن نمی‌رانده و از نژاد نژاد ترک و عرب نبوده و چادرنشین بوده؛ در هر جا که بوده‌است؛ کرد گفته‌اند، چنانکه مثلاً بختیاریها و لرها و همه چادرنشینان فارس و کرمان و خراسان و نواحی مرکزی و غربی و شمالی ایران را در هر کجا بوده‌اند؛ کرد دانسته‌اند و حتی آنهایی را که هم از نژاد ایرانی‌اند و بزبانهای ایرانی (اقسام کردی) سخن می‌رانند؛ در هر کشور دیگر باشند؛ کرد می‌دانند." ۴۳

نفیسی در اینجا به نحوی از گفته‌های قبلی خود در باره گسترش کردها در نواحی مرکزی ایران رمزگشایی می‌کند. او پیشتر ادعا کرده بود کردها در نواحی مرکزی ایران در میان اصفهان و آبادیه می‌زیستند و طوایف دیگری از ایشان در اطراف دریایچه نیریز تا دل کرمان و از آنجا تا حوالی بوشهر هم بوده‌اند، که طوایف ممسنی و بویراحمدی و کوه‌کیلویی و شبانکاره بازماندگان ایشان هستند. اکنون با تعریفی که نفیسی از واژه کرد عرضه می‌کند، تا حدود زیادی معلوم می‌دارد که مردم نواحی مورد اشاره نه متکلم به زبان کردی، بلکه مسمی به این نام برای تمایز آنها از مردم ترک و عرب بوده‌اند. خود یاسمی هم به شهادت فرازهایی از کتاب «کرد و پیوستگی تاریخی و نژادی او» این تعریف را قبول دارد، لیکن بر پایه عادت عمومی نویسندگان ایرانی از شواهد روشن نتیجه‌ای بر خلاف عقل سلیم اتخاذ می‌کند.

کار یاسمی، نفیسی و دیگر شرکای اعتقادی ایشان بی‌شبهت به گفتار یکی از مورخان معاصر ایرانی نیست. مرحوم ناصر پورپیرار در تنقید روش کار مورخان ایرانی بیانی با این مضمون دارد: مورخ ایرانی می‌گوید پاسارگاد یک بنای یونانی است؛ دارای کتیبه یونانی بوده؛ در گذشته و حال به قبر مادر سلیمان مشهور بوده، از داخل آن استخوان زن کشف شده، مرگ کوروش در چند هزار کیلومتر دورتر از پاسارگاد رخ داده و امکان شناخت جسد و انتقال آن به پاسارگاد نبوده؛ لیکن اینجا پاسارگاد و مقبره کوروش کبیر است!! حال نفیسی، یاسمی و شرکا می‌گویند: کرد به کار رفته در متون فارسی به معنی چادرنشین و گله‌دار بوده، به همه مردم چادرنشین غیر ترک و غیر عرب اطلاق می‌شده؛ بختیاریها و لرها و بویراحمدی و کوه‌کیلویی‌ها هم به خاطر نوع زندگی کرد نامیده می‌شدند؛ امروزه هم در کرمان و اصفهان و فارس و افغانستان و ... کردی وجود ندارد؛ زبان کتیبه‌های هخامنشی و ساسانی با کردی هیچ سنخیتی ندارد؛ اما ساسانیان کرد هستند و مقصود از کرد ذکر شده در متون قدیم همان کرد زبان ساکن در نواحی کوهستانی غربی ایران است!! همین قدر ابلهانه؛ همین قدر مغایر عقل و همین قدر عنادورزانه با حقیقت!

او با اشاره به روایات تاریخی ذکر شده در باره مردها و همراهی و همسایگی آنها با کورتی‌ها در نواحی مختلف، از اعتقاد برخی مورخان در باره یکی بودن کرد و مرد سخن می‌گوید و در نهایت به نقل از مارکوارت می‌نویسد:

"یکی از خاورشناسان نامدار آلمانی موسوم به مارکوارت، لفظ مرد را بمعنی موجود موذی گرفته و باعتقاد او این لقبی است که دشمنان بطایفه کورتی داده‌اند، پس کرد و مرد یکی بیش نیست." ۴۴

در کتب مختلف اعم از عربی و فارسی صفات منفی متعددی به کرد نسبت داده شده است. این صفات منفی حاصل نوع زندگی بخشی از مردم کرد در معنای چادرنشین و کوه-نشین بوده، که عمدتاً از طریق غارت و ایداء مردم یکجانشین گذران می‌کرده‌اند. این گروه‌ها بر پایه فقر عمومی، فقر فرهنگی و عدم درک ارزش زحمات مردم روستانشین و شهرنشین غمی از غارت و آزار این مردم به خود راه نمی‌دادند. این عملکرد عامل اصلی نسبت دادن صفتهای نامناسب به مردمی بود که در عرف آن روزگار کرد نامیده می‌شدند.

بعد از این نویسنده از جنگ اردشیر بابکان با خویشانان کرد خود از طایفه بازرنگی و غیره سخن می‌گوید و شرحی از آن جنگ به نقل از شاهنامه می‌آورد. او نتیجه می‌گیرد:

"از این داستان برمی‌آید، که کردان در پارس بسیار بوده‌اند؛ بحدی که با پادشاه جوان نیرومندی چون اردشیر مقاومت می‌کرده‌اند." ۴۵

در اینجا نیز همان تجاهل معمول یاسمی به چشم می‌آید و او با وجود باور اطلاق کرد به مردم کوچرو و دامدار، باز هم مقصود از کرد را همان اکراد امروزی قلمداد می‌کند. این در حالی است که قول ابوحنیفه دینوری در کتاب «اخبار الطوال» در باره ساسان و استفاده از ترکیبات «ساسان الکردی» و «ساسان الراعی» همان معنای مشهور رایج در لسان شاعران و نویسندگان قرون گذشته به ذهن نزدیک می‌سازد.

یاسمی طایفه شبانکاره را از جمله طوایف کرد ساکن فارس دانسته و مطالبی به نقل از فارسنامه ابن‌بلخی با عنوان «احوال شبانکاره و کرد فارس» می‌آورد. در توضیحات ابن‌بلخی نشانی از کرد دانستن شبانکاره نیست و این توضیحات هم به حال و روز این طایفه در دوران بعد از اسلام مربوط می‌گردد. اشاره ابن‌بلخی به سکونت کردان در صفحه ۱۸۶ اتفاق می‌افتد. او کردان پارس را به پنج رم شامل: رم جیلویه، رم الذیوان، رم اللوالجان، رم الکاریان و رم البازنجان تقسیم می‌کند و در ادامه در شرح روزگار کردان پارس می‌گوید:

"و چندان شوکت کی لشگر فارس را بودی، از این کردان بودی، کی سخت بسیار بودند و با اسبان و سلاح و چهارپایان و در عهد اسلام همه در جنگها کشته شدند و در جهان آواره ماندند و هیچکس از آن کردان نماند، مگر یک مرد نام او علق‌بور و مسلمان شد و نژاد او هنوز مانده است و این دیگر کردان کی به پارس اند؛ جماعتی بودند کی عضالدوله ایشان را از حدود اصفهان آورده بود و نسل ایشان بماند. این است ماجرای احوال پارس و پارسیان." ۴۶

اگر از شکل افسانه‌ای نابودی همه کردان در عهد اسلام و باقی ماندن تنها یک مرد صرف نظر کنیم؛ در این بخش از نوشته‌های ابن بلخی هیچ نشانی دال بر ارتباط زبانی، فرهنگی و قومی کردان پارس با کردهای امروزی مشاهده نمی‌گردد و شرح نوع معیشت آنها از داشتن اسب و چهارپایان بسیار، یا کوچ دادن گروهی از ایشان از حدود اصفهان به فارس همان معنای اطلاق لفظ کرد به چادرنشینی و گله‌داری را اثبات می‌کند. انتساب شغل حشم‌داری به ساسان در کتاب مجمع‌الانساب شبانکاره‌ای هم نشان دیگری از تأیید این معنی می‌باشد.

یاسمی با کشاندن کردان به زمان هخامنشیان در فارس، طایفه شبانکاره را یکی از شعب کرد، که به ساسان انتساب داشته، تلقی می‌کند و بعد از ذکر مطالب مسعودی در مروج‌الذهب در باره سکونت طوایف کرد در فارس و تکرار آن مطالب در التنبیه و الاشراف از گسترده بودن سکونت اکراد در فارس و کرمان و دیگر نقاط سخن می‌گوید. یاسمی در تشریح نحوه انتساب ساسانیان به اکراد این گونه اظهار نظر می‌کند:

"ظهور اردشیر بابکان در زمانی بود، که شهر استخر را یکی از رؤسای طایفه بازرنگیان موسوم به جوزهر در دست داشت. همچنین در گوپانان (ناحیه دارابگرد) و در نقاط دیگر سلسله‌های کوچک از شاهان محلی وجود داشتند. ساسان که مردی از دودمان نجباء و موید معبد ناهید (آناهیتا) در شهر استخر بود؛ زنی از خاندان بازرنگی بنام رام‌بهشت گرفت. از او پاپک بوجود آمد و انتساب خود را بطایفه بازرنگیان را مغتنم شمرده؛ در پارس قوت گرفت و یکی از پسران خود اردشیر نام را در دارابگرد بمقام عالی نظامی ارگبذ رسانید." ۴۷

اردشیر با استفاده از موقعیت خود چند تن از ملک فارس را مغلوب کرد و قلمرو آنان را صاحب شد، سپس بر جوزهر بازرنگی، که خویشان او بود شورید و مکان او را که قلعه سفید بود به تصرف آورده، جوزهر را کشت و بر اریکه سلطنت نشست. او در توضیح بیشتر ارتباط ساسانیان با کردان، دارابگرد را یکی از محال شبانکارگان و طایفه چوپانان را از اسلاف شبانکارگان می‌داند، که در عصر اردشیر ناحیه‌ای از دارابگرد را در تصرف داشته‌اند و اردشیر و نیاکانش با این طایفه سرو کار پیدا کرده‌اند. او با این مقدمات نتیجه می‌گیرد:

"موافق مقدمات مذکور جد اردشیر؛ یعنی، ساسان از طایفه چوپانان (شبانکاره) و مادر پاپک دختر یکی از رؤسای طایفه کرد بازرنگی است و محل نشو و نمای این خاندان ناحیه کردنشین فارس است، پس می‌توان اردشیر را کرد نامید." ۴۸

اگر اردشیر کرد بود قاعدتاً باید دستگاه ساسانی و جانشینان اردشیر هم کرد می‌بودند و لاجرم آثار نوشتاری بازمانده از عهد ساسانیان به زبان کردی می‌بود و کرد امروزی حداقل قادر به خواندن و فهم بخشی از آن آثار برجای مانده ساسانی می‌شد؛ در حالی که نه کرد درس خوانده‌ای چون یاسمی و نه کرد عامی هیچ کدام قادر به خواندن و فهمیدن آن متون نبودند.

وی برای قطعی ساختن نظر خود به نامه اردوان پنجم اشکانی آخرین پادشاه آن سلسله به اردشیر استناد می‌جوید. عبارت توهین‌آمیز اردوان خطاب به اردشیر در تاریخ طبری و تاریخ ابن‌اثیر درج شده‌است. ترجمه نامه اردوان البته با قرائت و دستکاری یاسمی به قرار زیر است:

"تو پای از گلیم خویش بیرون نهادی و مرگ را بجانب خویش خواندی، ای کردنژاد، که در چادر کردن پرورده شده‌ای. ترا که رخصت داد، که آن تاج را بر سر گذاردی؟"^{۴۹}

عبارت عربی «ایها الکردی المربری فی خیام‌الاکراد» به خوبی نشان‌دهنده زندگی بیابانی، چادرنشینی و دامپروری مردمی است، که در گذشته به کرد اشتهار داشته‌اند و ناسیونالیست‌های دروغ‌پرداز معاصر بر پایه امیال نژادگرایانه و زبان‌بازانه خود و افزودن بر جمع نفوس خود از طریق عموزاده خواندن اقوام غیر فارس ساکن در اکناف ایران کوشیده‌اند این نام را به نفع یک گروه قومی و یک زبان خاص مصادره کنند. اتهام پرورده شدن در خیام‌اکراد یک بار نیز در نامه بهرام چوبین به خسرو پرویز مشاهده می‌گردد و نشان می‌دهد بعد از گذشت قریب چهارصد سال همچنان کلمه کرد به طور عام بر مردم چادرنشین و گله‌دار اطلاق می‌شده‌است. یاسمی برای تأکید بر مدعای خود ساختن شهری به نام کردآباد را به ساسانیان نسبت می‌دهد:

"سلطین این سلسله بیادگار طایفه خود یکی از شهرهای مدائن را کردآباد نام نهادند. یاقوت بنقل از حمزه می‌نویسد که در سیرالفرس آمده‌است، که اردشیر چون بمکان مدائن رسید؛ آنجا را پسندید و در آبادی آنجا کوشید. بعد محلات هفتگانه مدائن را نام برده‌است، که آخرین کردآباد (کردآباد) است. در مکان موصل در عهد ساسانیان شهری از بناهای اردشیر بود بنام بوژاردشیر، که شاهنشاه ساسانی برای مسکن کردن ساخته بود."^{۵۰}

تا آنجا که می‌دانیم در میان شهرهای هفتگانه مداین کردآبادی نبوده و مرکز حکومت ساسانیان هفت شهر با نام‌های «وه اردشیر، رومگان، درزنی‌دان، ولاش‌آباد، اسپانبر، ماحوزا و تیسفون» بوده‌است. محتملاً آقای یاسمی در هنگام نوشتن این بخش موفق به کشف مداین تازه‌ای گشته‌بود، که در آن شهری با عنوان کردآباد هم وجود داشته‌است. تفحص نگارنده برای یافتن خبری از بود و نبود کتاب مستطاب «سیرالفرس» حاصلی در پی نداشت، مگر اینکه مراجعه به معجم‌البلدان یاقوت حموی گره از کار بگشاید و معلوم دارد چنین نامگذاری وجود خارجی داشته یا خیر. اگر گذاردن نام کردآباد بر روی یکی از بخش‌های مداین حقیقت داشت، قاعدتاً اشاره به این نام در دفترهای پیشین شکلی متواتر به خود می‌گرفت و تنها در یک منبع مورد اشاره واقع نمی‌شد.

ارجاعات:

- ۱ - رک. دیوان رشید یاسمی، تهران، انتشارات امیرکبیر، چاپ دوم، ۱۳۶۲، صص سه و چهار
- ۲ - کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او، غلامرضا رشید یاسمی، تهران، انتشارات امیرکبیر، چاپ دوم، ۱۳۶۳، ص ۴

۳ - همان، ص ۴

۴ - همان، ص ۳

۵ - همان، ص ۶

۶ - همان، ص ۱۲

۷ - همان، ص ۱۳

۸ - همان، ص ۱۳

۹ - همان، ص ۷

۱۰ - همان، ص ۱۳۷

۱۱ - همان، صص ۹۸ - ۹۷

۱۲ - همان، ص ۱۷۵

۱۳ - همان، ص ۱۷۵

۱۴ - همان، ص ۱۷۶

۱۵ - همان، ص ۱۷۶

۱۶ - همان، ص ۱۷۸

۱۷ - همان، ص ۱۷۹

۱۸ - همان، ص ۱۸۰

۱۹ - همان، ص ۱۸۲

۲۰ - همان، ص ۱۸۷

۲۱ - همان، صص ۱۹۰ - ۱۸۹

۲۲ - همان، ص ۸

۲۳ - همان، صص ۱۲۴ - ۱۲۳

۲۴ - همان، ص ۸

۲۵ - همان، ص ۱۰

۲۶ - همان، ص ۹۸

۲۷ - همان، صص ۹۹ - ۹۸

- ۲۸ - همان، ص ۱۶۰
- ۲۹ - همان، ص ۱۶۲
- ۳۰ - همان، ص ۱۶۳
- ۳۱ - همان، ص ۱۶۵
- ۳۲ - همان، ص ۱۳۲
- ۳۳ - همان، صص ۱۳۴ - ۱۳۳
- ۳۴ - همان، ص ۱۳۵
- ۳۵ - همان، صص ۱۳۶ - ۱۳۵
- ۳۶ - همان صص ۱۰۷ - ۱۰۶
- ۳۷ - تاریخ اجتماعی و سیاسی ایران در دوره معاصر، سعید نفیسی، تهران، انتشارات بنیاد، چاپ هشتم، ۱۳۶۸، ج ۱، ص ۱۰
- ۳۸ - کارنامه اردشیر بابکان، قاسم هاشمی نژاد، تهران، نشر مرکز، چاپ چهارم، ۱۳۹۲، ص ۳۱
- ۳۹ - واژه‌نامه طبیری، دکتر صادق کیا، تهران، انتشارات دانشگاه تهران (شماره ۳۹)، نوبت چاپ ؟، ۱۳۲۷، ص ۱۶۶
- ۴۰ - مادیان هزار داتستان، پژوهش سعید عریان، تهران، انتشارات علمی، چاپ اول، ۱۳۹۱، ص ۳۶۱
- ۴۱ - اقتضاء الصراط المستقیم لمسخالفه اصحاب الجحیم، احمد بن عبدالحلیم بن عبدالسلام بن تیمیه، به کوشش ناصر بن عبدالکریم العقل، ریاض، مکتبه‌الرشده، نوبت چاپ ؟، سال چاپ؟، ج ۱، ص ۳۷۴
- ۴۲ - کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او، ص ۱۶۶
- ۴۳ - تاریخ اجتماعی و سیاسی ایران در دوره معاصر، ج ۱، صص ۱۱ - ۱۰
- ۴۴ - کرد و پیوستگی نژادی و تاریخی او، صص ۱۶۷ - ۱۶۶
- ۴۵ - همان، ص ۱۶۷
- ۴۶ - همان، ص ۱۶۸
- ۴۷ - همان، صص ۱۷۰ - ۱۶۹
- ۴۸ - همان، ص ۱۷۱
- ۴۹ - همان، ص ۱۷۱
- ۵۰ - همان، ص ۱۷۲